

KELETI ÚJSÁG

Előfizetési árak belföldön: Egész évre 800, félre 400, negyedévre 200, egy hóra 70 lej. Magyarországon: Egy évre 50, félre 25, negyedévre 12.50, egy hónapra 6.50 pengő. — Egyes szám ára Magyarországon 20 fillér.

ORSZÁGOS MAGYARPARTI LAP
XVI. ÉVFOLYAM — 162. SZÁM.

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda: Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (volt Brassai ucca) 5. szám. Telefon: 508. — Levélcím: Cluj, postafiók 101. szám. Kéziratokat senkinek sem küld vissza a szerkesztőség.

Iorga mond valamit

Iorga mondja, hogy minden román állami tisztviselőt nevel a gyermekéből s ez a társadalmi surlódásoknak az egyik oka, forrása. Ő ebben látja a magyarázatát annak, hogy Bukovinában és Besszarabiában a gazdasági élet zsidó kézben marad. Iorga professzornak vannak igaz meglátásai, amiket ötletszerűen szokott bedobni egy-egy politikai beszédének a mondatai közé, azonban gyakorlati programot nem tud adni nemzetének sem mint professzor, sem mint ellenzéki politikus, sem pedig mint diktatórikus hatalomra igyekvő kormányelnök. Láttuk, hogy mennyi zavart idézett elő az ötletszerűsége akkor, amikor kormányon volt s láttuk azt is, hogy ha józan meglátásai alapján változtatni akart valamilyen beteges rendszeren s reformjavaslatot is készített a törvényhozás számára, a sovinizmus első felkiáltására visszahúzódott és kész volt elejteni a saját tervét is.

Ha tizenkét-tizenhárom esztendővel ezelőtt mondotta volna valaki nyilván, hogy a román falu gyermekeinek a középiskolába való betelése nem okos dolog, talán ledorongolták volna, vagy hazaárulót kiáltottak volna rá. Pedig csak elfogultság kellett ahhoz, hogy ne számoljanak ennek a következményével. Hiszen tökéletes igazság az, hogy a falu népet a kultúrával lehet és kell felemelni. Hiába adnak ingyen földet a tulajdonába, bérfizetés kötelezettsége nélküli kényszerbérletet a kezébe, hasztalan látták el kölcsönpénzzel — aminek következménye a konverzió lett — ha a megfelelő kultúranevelés nem segíti az élet nagy világversenyének a feltételeihez. Azonban a rengeteg középiskolával s az azokba történt toborzással nem a falu felé vitték a kultúrát, hanem ellenkezőleg a falutól vitték el, a faluból szakították ki a nép jobb elemeit. A román faluból az öregebb nemzedék értelmiségének nagy része is bevonult a városok állami hivatalaiba. Mindez kisebbségi szempontból két irányban jár káros következményekkel. A minél kulturáltabb román falura szüksége van az erdélyi életnek azért, mert a közös földterületen a kultúra tudja a békés együttélésnek, a zavartalan termelő munkának a feltételeit biztosítani. Az elhagyatott és elhanyagolt román falut az uszító politika csak bárhova vezethető tömegnek nézi és a békétlenség tüzugyjításaira használhatja fel. Ez az egyik elvi álláspont, amelyről tíz-tizenöt évvel ezelőtt nem jó szemmel néztük a román falunak a középiskolák felé terelését. A másik aggodalom már súlyos következményeivel itt van a nyakunkon. A középiskolákból kikerülő s a falvakból a városokba özönlött tömeg ellepte a közeletet, amelytől ennek a tömegnek minden egyes tagja azt várja, azt igényli, hogy őt el tartsa. Ma már minden fajta kormány csinált statisztikát arról, hogy hányszor több tisztviselője és alkalmazottja van az államnak, mint amennyit a költségvetés elbírná. Amikor azt mondjuk, hogy költségvetés, akkor valamenynyien a saját zsebünkre gondolunk, mert a költségvetés bevételi forrása nálunk kizárólag azoknak a polgároknak a zsebe, akik nem kapnak semmiféle jövedelmet az államtól, csak adnak neki. Az a rengeteg ember, akiket elhozott a faluból, el is vesztették lábuk alól a falusi talajt és igénylik a közelettől az eltartásukat. És ezen nem tud már senki segíteni. Amelyik kormány leépit pár ezer állami alkalmazottat, felvesz kétszer annyit s ilyen részletopeációkkal nem lehet jobb helyzetet teremteni. S amikor azt látja ez az eltartást igénylő tömeg, hogy a produktív termelő munkánál mások dolgoznak, akkor e dolgozók ellen fordul ellenséges indulattal, amely a munkát, a termelést nehezíti, akadályozza, gán-

Auboin

a Népszövetségnek tett jelentésében a külföldi fizetések feltüggesztését fogja javasolni

A terv az, hogy Románia 1934 ápriliséig nem fizet a külföldnek — Románia, Anglia, Franciaország és Olaszország hitelezői szövetségek megszervezését kéri

(Bukarest, július 18.) Szeptember 1-re készíti el Auboin a Banca Națională külföldi ellenőrző szakértője jelentését a Népszövetség számára Románia fizetőképességéről. Ez a jelentés ki fogja mutatni, hogy az állam jövedelmei nem fedezik a legszükségesebb kiadásokat sem s a külföldi tartozások fizetéseinek a feltüggesztését fogja indítványozni. A jelentés a miniszterelnökhöz kerül s ennek alapján Madgearu pénzügyminiszter fogja megindítani külföldi érdekeltségeknél azt az eljárást, mely a fizetések kitolását igényli. A terv az, hogy 1934. ápriliséig ne fizesse az állam a külföldi tartozások kuponjait. A kamatokat pedig egysegiesíteni kívánják négyszázalékos alapon. Az Adeverul szerint ezzel hárommilliárd összeget takarítanak meg.

Négy állam emlékirata a nemzetközi adósságok rendezéséről.

(London, július 18.) A világ gazdasági konferencia albizottsága elő Anglia, Olaszország, Franciaország és Románia a nemzetközi adósságok rendezése tárgyában emlékiratot nyújtottak be. Ez emlékirat megjegyzi a következőket: Az adós államok a külföldi adósság szolgálatának csak abban az esetben tehetnek eleget, ha az adósság fizetésére szükséges összeg tényleg rendelkezésükre áll. Miután az egyes

adós államok gazdasági és pénzügyi helyzete különböző, tekintetbe kell venni, hogy az adósságok rendezése egységes séma szerint nem történhetik. A nehéz gazdasági körülmények között is kötelezettségüket teljesítő államok figyelembe veendőek. Új megállapodások csak a legszükségesebb körülmények között köthetők.

egyes országokban megszervezendők a hitelezők és ezek szövetségei állandó érintkezésben kell, hogy álljanak egymással.

Ismét módosították a gabonatermelő államok megállapodását

(London, július 18.) A tengerentúli és dunai gabonaexportáló országok delegátusai folytatták tanácskozásait. Módosították a dunai államoknak juttatandó évi exportkontingens mennyiségét az eddig megállapított 45 millióról 50 millió bushelre. Az eddigi megállapodás szerint a felemelt kontingens csak jó termés esetén illette volna meg a dunai államokat, míg

most a termés mennyiségére való tekintet nélkül 50 millió lett az évi kontingens.

Ugy hírlik, hogy ehhez a megállapodáshoz valamennyi érdekelt kormány hozzájárulását fogja adni.

Megegyezés jött létre a vetőmagvak tekintetében is.

A szovjet megbízottjaival folytatott tárgyalásokat ideiglenesen fel kellett függeszteni, hogy a delegátusok újabb utasításokat kérhessenek Moszkvából.

Magyarország nincs megelégedve az eredménnyel.

(Budapest, július 18.) A magyar mezőgazdasági érdekeltségek körében nem keltett nagy

esolja. Így kialakult annak a belső ellenségeskedésnek a szelleme, amely mindenkinek nehézzé teszi a megélhetést s amely állandó nyugtalanságot kavart, annyira, hogy maga az állami gépezet a közegeivel, adóztató és rendőri hatóságaival a termelő munka ellenségévé fejlesztődött ki. A hétköznapi életben a gazdasági munka minden dolgozója érzi ezt az ellenséges indulatot s a gazdasági vállalkozások

megnyugvást az a hír, hogy a dunai exportállamok megelégednek évi 50 millió bushel exportkontingenssel. Ha a három főexportáló állam, Jugoszlávia, Románia és Magyarország között egyenlően osztanák fel az évi kontingent — ez a számítás az amugyis keveset exportáló Bulgáriát teljesen ki is hagyja a számításból — egy-egy országra alig jutna valamivel több mint négymillió métermázsza. Ez az átlagos termésfelesleg alig ötven százaléka. Ha ezt a kvótát a dunai államok elfogadják, buzafeleslegük jelentékeny részét az ország területén belül kellene elhelyezniök s a következő években legalább husz százalékkal csökkenteniök kellene termelésüket.

Henderson befejezte berlini tanácskozásait.

(Berlin, július 18.) Henderson a leszerelési konferencia elnöke folytatta tanácskozásait a németbirodalmi fővárosban Neurath báró külügyminiszterrel, a leszerelés terén fellépett nehézségek kiküszöbölése érdekében. Henderson az éjszaka folyamán fogja befejezni berlini tanácskozásait, szerdán reggel elhagyja a németbirodalmi fővárost.

kalkulációiban olyan kiszámíthatatlan tételként szerepel, hogy emiatt pusztul el minden vállalkozási kedv.

Ma már vannak Iorgának is, másoknak is meglátásai. Azonban egyáltalában nem haladnak azon az úton, amelyen a változást remélni lehetne. Egészen más közszellemet kell teremteni és ennek a megteremtésén nem dolgozik sehol senki. Még Iorga sem.

Bethlen Mária grófnőt ünnepelte vasárnap Torda társadalma

A tordai Erzsébet Jótékony Nőegylet diszközgyűlése



(Torda, július 18.) A ki-gyós Bethlen címert aranyozta be a tordai ref. tornaterembe beözönlő vasárnap reggeli napfény. A tornaterem dus virágdiszbe öltözött várta a templomból kijövő közönséget, amely ide gyűlt össze a tordai Erzsébet Jótékony Nőegylet diszközgyűlésére. A programján egyetlen pont szerepelt: Bethlen Mária grófnő huszonöt éves elnöki jubileumának méltó megünneplése. A jubileumi ünnepség messze túllépett a lokális jubileumok keretein, mert a diszközgyűlés során Torda társadalma és kulturális intézményei részéről a szeretet, a ragaszkodás és hála impozáns megnyilvánulásával avatták ünnepé e napot, özv. gróf Bethlen Sándorné Bethlen Mária grófnő kulturális munkásságának 25 éves fordulóját.

A jelentős ünnepről, melyre Torda társadalma szívvel-lélekkel készült, tudósítónk az alábbiakban számol be:

Szombat este a Tordai Magyar Dalkör és a Tordai Ref. Vegyeskar lampionos szerenád-dal tisztelegte Bethlen Mária grófnő villasori lakásánál, hol Nagy Mózes ótordai ref. lelkész és Lőrinczy Dénes unit. esperes üdvözölték a jubiláns grófnőt.

Vasárnap délből a ref. tornateremben a Bethlenek kék-fehér színű virágokkal díszített emelvényén foglalt helyet a Nőegylet választmánya és tisztikara, míg a nagy teremben a helybeli és vidéki küldöttségek és a nagyszámú érdeklődő közönség helyezkedett el. Sipos Béláné, mint korelnök nyitotta meg a diszközgyűlést s utána a közönség lelkes ovációjától kísérvé foglalta el helyét Bethlen Mária grófnő. A Nőegylet titkára dr. Pál Gábor üdvözölte a grófnőt szép szavakkal.

— A nagy világ, az emberek, — mondotta — gyakran tapsolnak azoknak, akik hatalomban, születésben, rangban, tekintélyben felülte állnak. Méltóságod is fellettünk áll, de a mi tapsunk, ünneplésünk nem a főrangú hölgynek szól. A Bethlen-családban, amelynek története évszázadokon keresztül összefűződik Erdély történetével, sok kiváló ember akadt, jó katona, politikus és fejedelmek. Voltak a családnak nagy nő-tagjai is, mint Bethlen Kata, kinek élete annyi közös vonást mutat fel Méltóságod életsorsával. Ünneplésünk azonban nem a nagy történelmi név viselőjének, hanem az igazi belső embernek, a szív asszonyának szól.

Ezután visszapillantást vetett a tordai Erzsébet-nőegylet huszonöt éves múltjára, amelyből Bethlen Mária grófnő öröslánrszt vállalt. Emlékeztetett arra, hogy huszonöt évvel ezelőtt a grófnő édesapja egy üdvözlő beszédre azt mondotta, hogy cserében a ragaszkodásért az ő kedves leányát, a „kicsi grófnőt” adja át, bízva a tordaiak gondjaira. A szerep azonban megváltozott, nem a tordaiak vették gondjukba a grófnőt, hanem ő vezet és irányít azóta szakadatlanul.

— Férfiaknál is csak igen ritkán található nagy energiája és akadályokat nem ismerő akarata voltak azok, — folytatta Pál titkár, — amelyekkel nekünk péld-

dát mutatott, hogy a közéletben hogyan kell megállanunk helyünket. Ezt tanulhattuk meg Bethlen Mária grófnő példájából!

Végül a nőegylet minden tagjának nevében, a sok száz és ezer segélyezett szenvedő nevében, az iskolák és a főiskolák magyar ifjúság nevében köszöntötte Bethlen Mária grófnőt és köszönte meg fel sem mérhető értékű tevékenységét és szavait azzal zárta, hogy a második huszonöt esztendőre hosszú és boldog életet kíván, a jubiláns nagyasszonynak.

Ezután a küldöttségek tisztelgésének hosszú sorát nyitotta meg Nagy Mózes ótordai ref. lelkész, az ótordai ref. egyház és dalárda nevében, Lőrinczy Dénes unit. esperes pedig az unit. egyház és a Tordai Magyar Dalkör, Botár Gáspár főesperes-plébános a róm. kath. egyház, Kristóf György az új-tordai ref. egyház képviselőitől tolmácsolva jókívánságait.

Gróf Bethlen Györgyné a Róm. Kath. Nőszövetség és a Magyar Nők Központi Titkársága, Bíró Lajos ref. esperes a ref. egyházkerület, Jancsó Sándorné a kerületi ref. Nőszövetség, báró Bánffy Kázmérné a nagyenyedi kerületi ref. Nőszövetség, dr. Fejes Árminné

a nagyenyedi, Dénes Ferencné pedig az aranyosgyéresi ref. Nőszövetség nevében vezették a küldöttségeket Bethlen Mária elé. A közönség megilletődve látta az aranyosgyéresi küldöttség tagjai között özv. gróf Bethlen Bálint-nét, ki néma örömkönnnyekkel vett részt leánya ünnepeltetésén. Dr. Bocskányi András folytatta az üdvözléseket a tordai róm. kath. egyesületek nevében, mely után az EKE küldöttsége élén báró Jósika Gábor, a Román Nőegylet részéről Muresianu Joviáné, a Román Vörös Kereszt nevében dr. Moldován Mihályné, az Izr. Nőegylet képviselőitől Goró Ferencné, a Principele Mircea egyesület nevében dr. Russu Joanné adtak kifejezést nagyra-becsülésüknek.

Külön küldöttségek járultak a grófnő elé a tordai Nőszövetségek, ifjúsági egyesületek, a Magyar Kaszinó, a Kereskedők Köre, az Iparos Egylet és a népkonyha részéről, mely utóbbi nevében dr. Nappendruck Kálmán üdvözölte a grófnőt.

Diszbed követte a gyűlést a Sörkert-vendéglőben több száz résztvevővel és sok értékes felköszöntővel.

Műsoros estély és tánc fejezte be az ünnepi napot, mely a ligeti pavillonban a Nőegylet ügyes rendezésében zajlott le. A műsor keretében dr. Gál Miklós képviselő tartott értékes beszédet, amely után Tóth Clarisse (zongora), A. Weress Margit (szavalt) s a nagyváradi vendégművész, Czeglédy Ica (ének, saját zongorakísérettel) szereplésével végződött a nívós műsor.

Maga Bireescu vezetőügyész vezeti a vizsgálatot

a súlyosan összevert Magyarossy Gyula ügyében

A vádlott rendőrőrmester sem az idézésre, sem a vezetőügyész telefonparancsára nem jelent meg az ügyészségen

(Kolozsvár, július 18.) Néhány nappal ezelőtt beszámoltunk arról a nagy port felvert rendőrbatalitástról, amelynek sajnálatraméltó áldozata Magyarossy Gyula magántisztviselő. Mint ismeretes, a minden indok nélkül súlyosan bántalmazott magántisztviselő panaszával a kolozsvári ügyészséghez fordult. Az ügyben a vizsgálat vezetését maga dr. Bireescu vezetőügyész vette kezébe és idéztette be magához kihallgatásra úgy a súlyosan bántalmazott Magyarossyt, Morariut, a feljelentett rendőrőrmestert és az ügyben szereplő tanukat. A kihallgatást tulajdonképpen már az elmúlt hét hétfőjén meg akarták kezdeni, azonban az összevert Magyarossy Gyula oly súlyos állapotban volt, hogy nem tudta lakását elhagyni. Ma délelőtt azonban nagy megerőltetések árán felkelt és kocsi-val vitette magát az ügyészségre. Ugyancsak ma délelőtt hallgatta ki dr. Bireescu vezetőügyész Keppel Mátyást és Nedvessi villanyszerelőt, akik a szemtanúi voltak annak, hogy Magyarossy teljes ép állapotban lépett be az első kerületi rendőrség helyiségebe és alig husz perccel később már súlyosan összevertve, eszméletlenül hevert lakásának lépcsőin. Ugyancsak ma délelőttre kapott idézőt a brutalizáló rendőrőrmester is, azonban még a vezetőügyész határozott telefon-parancsára sem jelentkezett kihallgatásra. A vizsgálatot az ügyben egyébként dr. Bireescu a legnagyobb szigorral vezeti és kijelentette, hogyha bűnösnek fogja találni az őrmestert, a megfelelő szankciók alkalmazását nem fogja elmulasztani.

Bestiális módon meggyilkolták az amerikai öregasszonyt

Mostohafiát tartóztatták le a gyilkosság gyanúja alatt

(Zilah, július 18.) A szilágymegyei Erkörtvélyes lakosságát bestiális módon elkövetett rablógyilkosság tartja izgalomban.

A közelmúltban tért vissza Amerikából egy Szőke Kálmánné nevű gazdag özvegyasszony, ki magányosan lakott a faluban. Tegnap reggel egy szomszédbeli kisleány felkereste látogatás céljából. Amint benyitott az ajtón, borzalmas látvány tárult szeméi elé.

Szőke Kálmánné vértócsában, holtan feküdt a földön.

A gyermek azonnal visszazsaladt és szüleinek elmondta a látottakat. A szülők a meggyilkolt asszonyhoz siettek, majd a hatóságokat értesítették az esetről. A kiszállott hatóságok megállapították, hogy

az asszonyt bestiális brutalitással, fej-szével ütötték le.

Homlokán hatalmas csapás helye látszott, agy-veije kilóccsant.

A gyanú

Szőkéné mostohafiára hárul,

ki szintén abban a faluban lakik és aki tudatában volt mostohaanyja nagy vagyonának. Szemtanuk állítása szerint, a mostohafiu a gyilkosságot megelőző este meglátogatta Szőkénét.

A vizsgálatot megindították, a holttestet beállították a bonetani intézetbe, a fiut pedig egyelőre letartóztatták.

Matild-Borviz és az Előpataki-Borviz

Romániának két legjobb lugos ásványvize. Kérje mindenütt csakis ezeket a természetes ásványvizeket.

Főlerakat Kolozsvár és vidékére:

Hamlet József, strada Paris 38.

Kutkezelőség:

Fleischer György, Brassó

KLIKÉKEI

IRODAI MŰVEKHEZ
ARÉNYZÉKEKHEZ
PROSPEKTUSOKHOZ ÉS
MINDENFÉLE
NYOMDAI MUNKÁHOZ

**JUTÁNYOSAN
GYORSAN**

KÉSZÍT A

MINERVA R.T.

SOKSZOROSÍTÓ ÉS VÁLTOZTATÓ

CLUJ-KOLOZSVÁR

TELEFON 6-87

Miklós herceg óceánrepülésre készül

Balbo kijelentette, hogy legközelebb az azur-flottával világgörüli utra indul

(Páris, július 18.) Miklós herceg, aki európai körrepülésen vett részt, párisi tartózkodása alatt kijelentette, hogy óceánrepülést tervez. Utjának célja Newyork. Óceánrepüléséről bővebben Londonból való visszatérése után fog nyilatkozni. A herceg tegnap érkezett meg Londonba, ahol rendkívüli külsőségek között fogadták. Miklós herceget július 20-án György király kihallgatáson fogadja.

Ugyancsak Párisból jelentik, hogy Wiley Post amerikai óceánrepülő 13 óra alatt tette meg a Moszkva és Novosibirsk közötti 1700 mérföldes utat és reggel megérkezett Novosibirskbe. Rövid pihenő után Post délelőtt 10 órakor elindult utja következő szakaszára, Irkutsk felé. Wiley Post egyébként a Newyork-berlini utat leszállás nélkül, 26 óra alatt tette meg.

Londonból jelentik, hogy Csikágóban Balbo maga elé rendelte az óceánrepülésben részt-

vett pilótákat és felolvasta előttük Mussolini üdvözlő és teljesítményüket elismerő táviratát. Balbo elfogadta Roosevelt elnök meghívását és miután visszarepült Newyorkból, rövid tartózkodásra Washingtonba utazik. Balbo kijelentette, hogy szerdán repül vissza Európába és utjának legközelebbi célja az Azori-szigetek. Balbo terve, hogy legközelebb az azur-flottával világgörüli utra indul.

Párisból jelentik, hogy Lyon repülőtere közelében Stocklin svájci pilóta gépe lezuhant. A pilóta és lyoni utasa életüket vesztették.

Londonból jelentik, az angol légi flotta nyári nagy gyakorlatai most folynak. A gyakorlatokon 318 repülőgép vesz részt, két csoportban. A feladat az, hogy északi állam légi elhárítással védekezzen déli ország repülőgépes támadása ellen. A gyakorlatok pénteken fognak végetérni.

Románia egészségügye számokban

A születési és halálozási arányszámok elszomorító képet adnak a Székelyföldről — Erdélyben a legtöbb az öngyilkos

(Kolozsvár, július 18.) Most jelent meg a munka- és egészségügyi minisztérium hivatalos kimutatása Románia néprajzáról a népszámlálás alapján. A statisztikát márciusban állították össze és igen érdekes adatokat tartalmaz az ország lakóinak szaporodásáról, halandóságáról és a betegségek vidékenkénti elterjedtségéről. A kimutatás szerint Románia lakóinak száma 1933 január elsején

18,542,074 volt,

az újszülöttek száma ötvenöt- és félezer, míg a halálozási esetek alig harminháromezret érnek el. A természetes szaporodás ilyenformán 22,398, ami 1000 lakoshoz viszonyítva 14,2 százalék. Ez a szám elég nagy, de nem kell elfelejteni, hogy Románia mint ifjú nemzet Európa egyik legszaporább népe. A középárányostól természetesen nagy eltérések vannak, a legelevenebb élet Dobrudzsában mutatkozik, ahol a születési arányszám 26,1 százalék, utána Moldova következik 19,5 százalékkal, Munténia 17-el. A másik szélsőséget a Bánát képviseli, ahol a svábok és németek köztudomásúlag a legkevésbé szaporos emberek és van olyan falu, ahol évente egy születési eset sincs. Itt a középárányos 0,7, utána Bukovina jön 6 százalékkal, Máramaros 7,1-el.

Erdély születési arányszáma 10,4, tehát a középárányoson jelentősen alul marad.

Érdekes megfigyelni, hogy megyék szerint miképpen oszlik el Erdély területén a születések száma. A székely megyék valamennyien jóval alatta maradnak a középárányosnak. Csikmegye 149,854 lelket számláló lakóinak szaporodási arányszáma 12 százalék, de meg kell jegyezni, hogy a többi székely megyék közül itt mutatkozik a legnagyobb születési arányszám, ugyanis Udvarhelymegye lakosságának szaporodása még tíz százalékot sem tesz ki. Háromszék pedig 8,2 százalékkal éppen lemarad. De vannak sokkal kevesebb életjelt adó megyék is, így pl. Hunyad-, Alsófehér- és Brassó megye, ahol az arányszám csak 1,9, 4,4, illetve 5,1-et tesz ki. A legnagyobb szaporodást mutat Kisküküllőmegye 16,6 százalékkal, utána jönnek Szamos- és Szilágymegye mind a kettő 14 és félszázalékkal.

A kimutatás külön-külön is ismerteti a falusi és városi lakosság helyzetét, ami érdekes összehasonlításra ad alkalmat. Románia falusi lakosságának száma 15 millió 22 ezer, a városok pedig csak három- és félmillió lelket tesznek ki, ami tisztán mutatja azt a nagy aránytalanságot, ami a két kategória között fennáll. Ha a szaporodást vesszük figyelembe, a falu jóval felülmúlja a várost. A falusi la-

kosság szaporodási arányszáma 15,7, a városié pedig csak 4, ami a társadalmi rétegződésben és gazdasági helyzetben leli magyarázatát. Dobrudzsa falusi lakosságának szaporodása 30,1 százalékos mutat. Erdélyben a falusi lakosság szaporodási arányszáma 11,9, míg a városi csak 1,9. A városi lakosság ilyen nagymértékű közömbössége szinte rekord számba megy, csupán Máramaros mulja felül egytized százalékkal. Ha a városokat nézzük egyenként, Erdélyben a szaporodás rekordját Medgyes és Torda viszi 14,2, illetve 14,1 arányszámmal, a kihalás felé Bánffyhungad tart a legnagyobb lépésekkel, mert 30,2 arányt ért el. Utána Abrudbánya következik 19,5-el. Általában a legtöbb városban nagyobb a halálozás, mint a születés. Így Beszterce 1,7. Enyed 1,2. Brassó 0,6. Déva 3,4. Dicsőszentmárton 3,8. A Székelyföld városai a helyzetet hasonló: Csikszerebában 7,1. Székelyudvarhelyen 9,6. Sepsiszentgyörgyön 6,5. Marosvásárhelyen 3,1. Kézdivásárhelyen 6,9, csupán Gyergyószentmiklóson van pozitív eredmény, 11,6.

Feltűnő, hogy a szász lakta területeken milyen jó a születési arányszám, holott a szászok általában arról nevezetesebbek, hogy nem szaporodnak. Szebenben 5,3, Medgyesen 14,2 a középárány.

Kolozsvár 98,995 lakóssal szerepel a kimutatásban és természetes szaporodása 54, ami 6,4-et tesz ki. Bukarestnek 635,500 lakója van, de csak 229-el szaporodott, ami alig haladja meg a 4-es arányszámot.

A születés és halálozás részletes kimutatásánál kitűnik, hogy

több fiu születik, mint leány, de viszont több is hal meg.

A törvénytelen gyermekek száma elég tekintélyes, a születések körülbelül egytized részét teszik ki. A legtöbb halálozás az 1 éven alul, a 15-44 év között és a 64-en felül történik. Ha a várost és falut összehasonlítjuk, azt látjuk, hogy a törvénytelen gyermekek száma az előbbinél kétszer akkora arányú, mint az utóbbinál. A Bánátban, ahol a legkevesebb gyermek születik, 1108 gyermek közül a kimutatás szerint 258 törvénytelen, tehát több mint egynegyed része. Erdélyben a falun minden nyolcadik-kilencedik gyermek törvénytelen, a városokban minden ötödik.

A halandóság a legnagyobb Olténiában, ezer lakóra 23 haláleset esik és a legkisebb Erdélyben, ahol csak 17. A legtöbb áldozatot a tuberkulózis követeli, aztán a különböző szívbajok és más tüdőbetegségek. A legnagyobb pusztításokat átlag a gyermekbetegségek végzik. Beszámol a kimutatás arról is, hogy hol történik több öngyilkosság, falun-e vagy városon. A számok azt mutatják, hogy falun több



Csak az egészséges haj szép!

De ha azt akarja, hogy haja egészséges maradjon, ápolnia kell. A korpaképződés annak a jele, hogy a haj nem egészséges, hogy hajhullás fenyegeti. Tehát mielőtt ez jelentkezik, szükséges, hogy a haj ápolására alkalmas szerhez nyuljon. Ez a szer a klinikailag kipróbált, bevált és sok szaktekinftély által ajánlott

PIXAVON és Pixavon-Shampoo

Ha állandóan ápoljuk a haját

PIXAVON-nal és PIXAVON-SHAMPOON-nal,

megszűnik a hajhullás és a korpaképződés; a fejbőr megerősödik, a haj visszanyeri természetes fényét és könnyen fésülhető. Ismét szép lesz a haja, mert az egészséges haj szép haj.



az esetek száma, de ha arányosan vesszük a lakosság számát, akkor a városiakra nézve mégis nagyobb az arány. Az összes romániai tartományok közül

Erdélyben történik a legtöbb öngyilkosság.

Végül összevetve, hogy a különböző betegségek hol szednek több áldozatot, a falu arányszáma nagyobb, amin nem lehet csodálkozni, mert az ország egyes részein egészségi szempontból hihetetlenül el vannak maradva.

Öt embert gyilkolt meg egy féltékenységi rohamában megőrült szerb gazdálkodó

(Belgrád, július 18.) Paluvo, középszerbiai községben Rodanovics Mihály kiscsajda meggyilkolta féltékenységi rohamában szeretőjét. A vérgőztől megmámorosodva berohant szeretője házába, meggyilkolta szeretője tizhónapos kis gyereket, majd saját házába rohant, meggyilkolta feleségét, sógornőjét és anyósát is és miután nem voltak közelében mások, akiket meggyilkoljon, önmagával végzett.

Kézrekerült Budapesten a kommunista párt új magyarországi megbízottja

(Budapest, július 18.) Az államrendőrség politikai osztálya a moszkvai kommunista párt új magyarországi megbízottját kerítette kézre. A moszkvai kommunista párt kiküldöttjének az volt a megbízatása, hogy augusztus elsején tüntetéseket inscenáljon és kirakat-beverésekkel nyugtalanságot keltsen. A moszkvai megbízottat Rosinger Andornak hívják, 31 éves, Moszkvában lapot szerkesztett. Nemrégiben jött Budapestre és naponta változtatta lakását. Vele egyidejűleg tartóztatták Frisch Istvánt, ki nemrégiben szabadult a váci fegyházból, ennek feleségét és László Lusztig Géza gépészmérnököt, akiknél nagymennyiségű kompromittáló röpiratot találtak.

Uj kéréseket kell benyújtani az adóbonokért

Az adóbonoknál is sérelmet szenvednek a nyugdíjasok

(Bukarest, július 18.) Az Amortizációs Pénztár igazgatósága felhívást bocsátott ki mindazokhoz, akiknek követelésük van az állammal szemben, helyesebben, akik fizetés címén, illetve ruházati és élelmiszer-szállításért támasztanak követelést, — ha ezek a követelések az 1932. évi január 1-e előtti időről származnak, — hogy jelentkezzenek az Amortizációs Pénztár székhelyén, illetve a kifizetési helyeken, a vármegyék székhelyén működő adóhivataloknál és vegyék át azokat a kérestervezetéseket, amelyekben követelésüknek adóbonokkal történő kifizetését igénylik.

A követeléseknek adóbonokkal történő likvidálása iránti kérések csak ezeken a nyomtatvány-úrlapokon eszközölhetők és pedig két példányban, amelyek közül az eredetit fel kell bélyegezni, a második példány pedig, amely az eredetivel azonos iktatószámot tüntet fel, az igénylő birtokában marad és az eredeti kérés benyújtásának nyugtájaként szolgál.

Az állammal szemben fennálló követeléseknek adóbonokkal történő kiegyenlítésére vonatkozó kéréseket az igénylők folyó évi augusztus hó 15-ig kötelesek az amortizációs pénztárhoz, illetve a vármegyei székhelyeken működő adóhivatalokhoz benyújtani.

Augusztus 15-e után csak a más természetű igénylések iránti kéréseket fogják elfogadni.

Az Amortizációs Pénztár az eddig benyújtott kéréseket az igénylőknek visszaadja, hogy azok a kéréseket a kiosztandó egységes típusú úrlapokon megismételhessék.

A nyugdíjhátralékok kifizetése.

Az 1932. évi január 1-e előtti időből fennálló nyugdíjhátralékokat a Nyugdíjpénztár szintén adóbonokkal fogja kiegyenlíteni. Az erre vonatkozó kéréseket akkor kell benyújtani a fizetőpénztárakhoz és a vármegyei székhelyeken működő adóhivatalokhoz, amikor a Nyugdíjpénztárnak a sajtóban erre vonatkozó felhívása megjelenik.

A nyugdíjhátralékokért eddig benyújtott kéréseket az Amortizációs Pénztár átteszi a Nyugdíjpénztárhoz.

A nyugdíjhátralékok kiegyenlítésére vonatkozó adóbonokat csak akkor fogják kibocsátani, ha a verifikációs bizottság igazolja a követelést és az illetékes minisztérium kibocsátja a fizetési utalványt, az igényelt összegről, az illetékes fizetőpénztárak útján.

Az Amortizációs Pénztár felhívja a figyelmet, hogy az adóbonokat elfogadják az összes

állammal szemben fennálló adótartozások kifizetésére, továbbá az állam részéről a vármegyék és községek részére eszközölt inkasszóba — ha és amennyiben ezek az 1932. év előttié, — továbbá kincstári bírság címén, bármilyen is legyen ezeknek a végrehajthatósági keltezésük, — legkésőbb 1933. évi április hó 1-ig bezárólag, — névértékben, negyedévenként egyszázalékos kamatot számítva, amely kamat az 1933. évi május 15-től kezdve illeti meg a bontulajdonost. A kamatot a kibocsátási időponttól a bon bemutatási napjáig számítják.

Kivételt képez a folyó évi január 1-e után megállapított örökösödési illeték.

Az adóbonok tőzsdei forgalomban lesznek.

A kibocsátandó adóbonok, amelyeket előre meghatározott mennyiségben és értékben fognak kibocsátani, tőzsdei forgalomban lesznek, éppen úgy, mint a többi állami értékpapírok.

A bonok mentesek mindennemű átirási illeték és költség alól és miután névérték után kamatoznak, kedvező tőkeelhelyezési lehetőséget nyújtanak.

Az adóbonokat a Banca Națională-én úgy lehet lombardiroztatni, mint a többi állami értékpapírokat és a Nemzeti Bankhoz visszelétszámításra benyújtott váltóknál a második aláírást helyettesítik.

Az adóbonok névértékükben az összes köz-

Hogyan szüntessük meg az emésztési zavarok okozta fájdalmakat?

Hogy a gyomor rendes emésztési feladatát teljesíthesse, szükséges a gyomornedvnek egy kisfokú savanyu hatása. Ha azonban gyomorsavtúltengés képződik, akkor emésztési zavarok lépnek fel. A gyomorsavtúltengés a meg nem emésztett táplálékok erjedését vonja maga után, amelynek kapcsán gyomorégés, gyomor-feszültség, puffadás és fájdalmas, nehéz emésztés jelentkezik. Ha evés után ilyenyszerű rosszullétet érez, szedjen Magnesia Bisurata. Ezen por semlegesíti és leköti a fölös savat, meggátolja az erjedési folyamatot és végül megkönnyíti a gyomor működését. A Magnesia Bisurata minden gyógyszerárban kapható. Egy üveg ára 75 lej.

intézményeknél óvadéku, biztosítéku lehetővé helyezhetők.

Az állam, a vármegyék, a községek, a közintézmények és az autonóm pénztárak szállítói, akiket adóbonokkal fizettek ki, a bonokat garanciául letehetik, a vállalatok tartozásainak fedezésére, igazolniuk kell azonban azt, hogy az állam adóbonokkal fizette ki követelésüket.

Azokat az adóbonokat, amelyek az 1935. év április 1-e után még forgalomban maradnak, az Amortizációs Pénztár a tőzsdéken történő vásárlással és sorsolás útján vonja ki a forgalomból, úgyhogy a következő négy költségvetési évben az összes ilyen adóbonok amortizálása megtörténik.

Nagyenyeden és Tövisen nem engedik be a piacra a magyar falusi deszkaárusokat

(Kolozsvár, július 18.) Annak az állításnak igazolására, hogy az erdélyi egyszerű magyar kisembereknek hétköznapi keserves életében milyen rendkívüli akadályokkal és egyenlőtlen elbánással kell megküzdeniük, újabb példát mutat fel az az eljárás, amivel a szegény, deszkát áruló, magyar fuvarosokat igyekeznek megfosztani kenyérkeresetüktől.

A havasok fűrésztelepeiről vásárokrá hordoznak szekerekkel deszkát ezek a szegény emberek. Kemény munka ez, éjjel az országutat járják, nappal a hetivásárok piacán árulnak, emberek, lovak, állandóan utban és munkában állanak. A havasok közelében sok román falu között van magyar falu is, ame-

lyeknek népe ezt a kenyeret eszi. Ebben a nyomorúságos időben, amikor olyan nagy bajok vannak az állami alkalmazottak fizetésével, van pénz és van alkalmazott arra, hogy a város végén rendőr álljon, kiválasztani azokat, akiket engednek árulni. Ebben a tönkrement gazdasági világban, amikor minden értelemnek és tényezőnek azon a nagy gondon kellene törnie a fejét, hogyan lehetne az általános népnymoron enyhíteni, nem tudnak okosabb gondolatot kitalálni a lakosság számára, mint ezt a piaci megkülönböztetést.

Éppen azért, mert ilyen szegény egzisztenciákról van szó ezekben a hatósági intézkedésekben, kell szót emelnünk értük. A tordamegyei Léta község deszkaárus magyarjaival történt meg, hogy kizárták őket a nagyenyedi, tövisi piacokról. Beszélük, hogy Tövisen egy román lelkész felháborodott ezen az intézkedésen s maga mondotta sok ember előtt, hogy ez már mégsem lehetséges. Nagyenyeden a hosszú közbenjárásokra nagy nehezen csak annyit lehetett elérni, a rendőrség megengedte, hogy keresztülmenjenek a városra a magyar fuvarosok, de megállás nélkül, szigorúan vigyázva, nehogy utközben egy szál deszkát eladjanak a piac közelében. Más községek fuvarosainak azonban szabad az út a piacra, szabad a vásár.

A szegény deszkaárusok sérelme nyilvánvaló példája annak, hogy a megélhetés elé milyen akadályokat gördít az a politika, amely az alsóbbfokú községek tulajdonosainak oportunitásból sem vet gátat, sőt a rendszeres elnézéssel csaknem felbátorít hasonló cselekedetekre.

Könyv- és papirkereskedők, könyvnyomdák

1934. ÉVI NAPTÁR-SZÜKSÉGLETÜKET

legolcsóbb árban szerezhetik be a



Heti- és havi asztali- és fali előjegyzőnaplárak
agendák, zsebnaptárak
faliabroszok, kosaras- és szakmanaptárak
dús választékban

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Részvénytársaság reklámnaptárosztályában Cluj—Kolozsvár

VERGILIUS:

„GEORGICA“

ja Szabó András igazgató-tanár kitűnő fordításában megjelent. — Kapható a

MINERVA Rt.

könyvesboltjában Cluj—Kolozsvár, str. Regina Maria 1 sz. — Ára 60.— Lei.

Van-e kritika Erdélyben?

Kristóf György dr. egyetemi tanár szerint van, Reményik Sándor szerint csak „lírai kritikáról” lehet beszélni

Két nyilatkozatot közlünk az alábbiakban. Az egyikben Kristóf György dr. egyetemi tanár reflektál azokra a kijelentésekre, amelyeket Reményik Sándor, a kiváló erdélyi költő tett a kritikáról, a másikban Reményik Sándor a legnagyobb határozottsággal fenntartja a maga álláspontját. A két nyilatkozatot egyelőre kommentár nélkül közöljük:

I.

Kristóf György levele a szerkesztőhöz.

Kedves Barátom!

E lap június 25-iki számában Erdély poétája címen egy közlemény, formai tulajdonsága szerint egy Reményik-interview jelent meg, melynek a kritikára általában és a mi sajátos kritikánkra is vonatkozó több tétele és kijelentése tárgyilag téves, felfogása igazságtalan és bántó, hatása és szelleme nem épít, hanem rombol. Vártam is a helyreigazítást. Elsősorban Reményik Sándortól vártam, kinek neve és személyes sulya alatt mind az napvilágot látott. O azonban, úgy látom és értem is, nem tartotta szükségesnek, hogy helyreigazítson olyasmit, amit nem maga írt le, nem maga fogalmazott meg. Ez esetben azonban kár, hogy nem helyesbítette a cikk tévedéseit. Mert ezzel nemcsak a tévedéseket látszik igazolni, de mintegy türi azt is, hogy olyan szellem és felfogás képviselője, sőt igencélje gyanánt tűnjék föl, amely az ő feltétlenül tárgyilagossá, az irodalom és műveltségünk igazságait és érdekeit soha szem elől nem tévesztő s éppen ezért mindnyájunktól nagyon becsült személyiségétől távol áll, idegen. Aztán vártam Tőled, kedves szerkesztő Barátom, mint, akit egész munkásságodban hasonló szellem vezet és vezetett s ki nemcsak formailag, de benső hivatottságod szerint is vigyázni szoktál, kötelességedül érzed a vigyázást, hogy a magyarság hivatalos lapjában ne jelenjenek meg fonák, ferde tartalmú cikkek. Ugy látom, hogy a jelen esetben ezt nem vettéd észre. Így a helyesbítést mindkettőtök részéről máig hasztalan várva, kénytelen vagyok magam, mint irodalomtörténész, (ki kötelessége és hivatása szerint nyilvántartja az irodalmi élet tényeit) a helyreigazítást elvégezni, a cikk tárgyi tévedéseire, bántó és káros hatására rámutatni.

A kritika hiányzik, de nemcsak nálunk, így van ez a magyarországi irodalommal is, — hangzik az említett cikknek egyik kiinduló pont, vezérgondolat gyanánt szolgáló és Reményiknek tulajdonított, az ő szájába adott mondata. Fedi-e ez az állítás a valóságot, mondhatott-e Reményik Sándor efféle, vagy ezt? Nem, kedves Barátom!

Hogy a magyarországi irodalomban van-e kritika, vagy nincs, az nem közömbös ráknézve sem, senkire sem, ki irodalmunk érdekét szívén viseli. Mivel azonban a quaestio facti mégis a mi szűkebb körünkben, az erdélyi irodalmi életre nézve égetőbb és fontosabb, a magyarországi kritikára nézve csak egyetlen kérdés van. A következő: állíthatta, mondhatta-e Reményik azt, hogy a magyarországi irodalomban nincs kritika, az a Reményik, ki közülünk a magyarországi lapokat és folyóiratokat talán a legjobban ismeri?! Reményik nagyon jól tudja, hogy a magyarországi folyóiratok legtöbbszörének (a napilapokat nem is emlitem) jó negyed, sőt harmad terjedelme — csupa kritika. Sőt, ha az irodalmi tanulmányfélekét is általános szokás szerint ide sorozzuk, gyakran fél, sőt kétharmad terjedelmet foglal el bennök a kritika. Ugy-e, kedves Barátom, hogy a tétel alaptalan, hogy azt legkevésbé mondta, mondhatta éppen az igazságot szerető s azt tisztelő, állításáért felelősséget vállaló Reményik Sándor?

Hogy nálunk nincs, nem volna kritika?! Merő tévedés! Annyira volt nálunk kritika, hogy öt álló esztendőn keresztül saját, külön tudományos és kritikai folyóiratunk is volt, az Erdélyi Irodalmi Szemle. Ez köztudomású tény, valamint az is, hogy emellett régebben és éveken át a Pásztortűznek is volt állandó kritikai része, rovata. S még sincs, nem volna nálunk

kritika? Es éppen Reményik Sándor szerint, ki maga is egy volt az Erdélyi Irodalmi Szemlével, mint a Pásztortűzzel, hol munkatársi, hol szerkesztői minősége által? Hát néhai Borbély István, Csűry Bálint, György Lajos, Rass Károly és magam nem írtunk-e kritikákat? Némelyik közülünk nem is csak szétszórtan és folyóiratban, hanem rendszeresen és több önálló kötetnyit is? Es mégse volna kritika nálunk?

Született kritikusunk nincs —, mondja alább s alapítja meg a szóbanforgó cikk. Hát jó, elfogadom, belenyugszom: született kritikusunk nincs, a fenti névsorból senki, egyik se (pedig köztük három egyetemi tanár van), született kritikus, nem hivatott, nem méltó arra, hogy kritikát írjon, vagy ha ír, kritikáját nem érdemes számon tartani. (Mert a születettség, a rátermettség ezt, ezeket jelenti.) De ha nem vagyunk oly szerencsések, hogy született kritikusunk legyen, sőt olyan szerencsétlenek vagyunk, hogy egyáltalán semmiféle kritika nálunk nincs, mint a cikk állítja, akkor hogyan alakult meg nálunk is a — Pen klub? A poéták, esztétikusok és novellisták ama klubja, amelynek a középső betű szerint esztétikus tagjai vannak, kell lenniök. (Esztétikus gyűjtő név alá értenek ebben a vonatkozásban világszerte és nemzetközi gyakorlatban minden, az irodalomtörténeti vagy elvi kérdésével foglalkozó tudományos munkást, tehát a kritikusokat is). Ha sem született, sem másféle kritikusunk nincs, még eme tágabb nemzetközi értelemben sem, hogy lehetett megalakítani a Pen klubot? Jogosan foglal-e helyet nevében az esztétikusok (és kritikusok) létezését s az egyesülethez csatlakozását jelentő e betű is? Nem kellett volna ezt az e betűt kihagyni, vagy helyébe valami más, a tényleges helyzetet kifejező betűt tenni? Mert világos: vagy vannak esztétikusaink és kritikusaink s akkor lehet Pen klubot szervezni. Vagy nincsenek s akkor a Pen klub meg sem alakítható. Vagy — ha meg is alakították, — a szervezet fonák, féleges, nem felel meg a tényleges állapotnak. Ha az említett névsorból senkisé sem született kritikus, sőt még csak kritikus sem, noha van köztük egyetemi tanár, akadémikus, tudományos és irodalmi társaságnak választott tisztviselője, sőt elnöke is, ha ezek a férfiak nem kritikusok és nem jelentenek kritikát, (aminthogy a Pen klub tényleg nélkülök alakult meg): akkor szeretném tudni, ki és mi jelenti a Pen klubban — a kritikát — nálunk!?

Született kritikus? Furcsa egy dolog az a születettség. Köztudomású, hogy Gyulai Pálról, míg élt, a megbírált írók közül csak nagyon kevés ismerte el (az igaz, hogy a legnagyobb tehetségek, mint Jókai, Arany elismerték), hogy született, hivatott kritikus. Nem tudom, hogy vajjon a magyarországi Pen klub elismerne-e Gyulait, ha még élne, vagy a mai Gyulákat, született kritikusnak? Azt azonban valószínűnek tartom, hogy Gyulai nem azonosítaná magát a Pen klub dolgozóival. Született kritikus? Nagyon változó, esékeny fogalom. Ma még született, egyedül hivatott kritikus valaki, holnap már fajankóvá süllyed. Ha t. i. mer írni nem lírai, cícsérő kritikát, hanem olyant, amilyent a cikk is (igen helyesen) kíván. Kritikát, amelyik nem elégszik meg a sok szóval semmitmondással, hanem rá mer mutatni a mű hibáira, fogyatkozásaira, esetleg az író felületességére, komolytalanságára, sőt — Uram bocsáss! — tehetségtelenségére is. Míg efféleket nem ír, született kritikus. Ha meg merte írni (pedig sokszor kénytelen rá): tüstént fajankóvá vedlik át, születési anyakönyvi kivonata megsemmisül, nem született. Probatum est. Megtörtént velem is, mással is, hogy míg meg nem írtam a kritikát, a mű szerzőjének kijelentése szerint csak én voltam az egyetlen hivatott, művének megbíráására, melyet bármilyen is fog az lenni, sőt legyen is szigorú, a hibákra is rámutató, a szerző hálával és köszönettel fogad és vár. Az eredmény? Gyakran nemcsak a köszönet, de még a köszönet is elmaradt. Vajjon, nem éppen ezért állítja a cikk, (mert Reményik ilyent nem állíthat), hogy született kritikusunk, kritikánk nincs? Azért, mert voltunk egy néhányan, akik nem lírai kritikát írtunk, csupán az író szempontjából és érdekében, hanem elemző és értékelő kritikát az irodalom szempontja szerint és mértéke alá állítva? Akik szepet mondás helyett és mellett rámutattunk, mertünk rámutatni — az író, a közőnség és az irodalom valódi érdekéért tartva szem előtt — a mű hibáira, az írói alkotás fogyatkozásaira? Azt tudjuk, hogy az ilyen kritika nem kedves s azt is, hogy az ilyen kritikus — nem született. De van.

Volt és van annyira, hogy nem árt neki és nem bánja, hogy akár egyesek, mint a cikkíró, akár közösek agyonhallgatják, nyíltan vagy burkoltan támadják. Az efféle együtt jár a kritikus mesterségével. Nekem is volt benne részem. Sohse válaszoltam, nem védekeztem, nem vitatkoztam. Nem álltam szóba. Mert vajjon nem volna-e furcsa, sőt eegyenesen nevetséges az az utas, aki — bandukoljon bár gyalog, vagy haladjon hintón, vagy gyorsvonaton — megállna, hogy a neki grimaszt mutató vagy éppen rá követdobó fickókat erkölcsi oktatás alá fogja? Munkásságom: valet, quantum valet. Az agyonhallgatás stb. engem nem bántott, nem bánt.

Most azonban és ez egyszer, őszintén megvallom, bánt, bántott. Bánt az, hogy az agyonhallgatás a Reményik tárgyilagossá és tisztelt nevének fedezete alatt és az erdélyi Magyar Párt hivatalos lapjában történt meg efféle — helyreigazítás nélkül. Ezért kellett magamnak a helyreigazítást elvégezni, rámutatva a cikk tévedéseire, szemethunyására.

Tiltakoznom kell, hogy a Reményik Sándor kicsinyes elfogultságokon felül is kívül álló tisztelt személye, mindnyájunk részéről fenntartás nélkül nagyra-becsült drága költészete és érintetlenül tiszta írói hitele szolgáljon fedezékül tévedéseknek, melyek tévesz-tenek, olyan szellemnek és felfogásnak, amelyik létező értékek előtt szemet huny, azokat lekicsinyli, ront és rombol. Mindez Reményik Sándortól teljesen idegen! Az ő neve alatt és nevének sulyával nem kelhet utra, nem szabad, hogy utra keljen. Es nem kelhet utra és nem terjedhet tovább a tévedés, a szemethunyás, a rontó és romboló felfogás a magyarság hivatalos közlönyében, ahol lehet és kell is bírálai értékeinket, de elhallgatni vagy azok hitelét rontani nem szabad. Reményik Sándor, ma egyik legdrágább értékünk, egész lénye szerint tárgyilagossá építő szellem. E lap pedig műveltségünk és közművelődésünk hivatott és hivatalos öre, építeni akar, építeni köteles. A Reményik nevével és személyiségével nem származhat, nem származhatott a szóvá tett tévedés és nem építő szellemű irodalomszemlélet. Es a magyarság hivatalos lapjának hasábjai nem arra valók, hogy az efféle terjesz- szék. Az ellenkezője, ha csak pillanatig és látszólag is állna fenn, mint az adott esetben is történt, bántó. Bántott engem is.

Vártam is Tőled, Töletek, kedves Barátom, a helyreigazítást. S mért hasztalan vártam s magam kény- szerültem rá, az a kivételes és leginkább általam sajnált helyzet állott elő, hogy a tárgyi igazság megállapítása és az irodalom érdekének védelme közben és közé kénytelen voltam másokéval együtt a magam ne- vét és munkásságát is felemlíteni. Hiába, néha a kritikus is kénytelen lírizálni. Ha t. i. irodalomerkölcsi kényszer alatt áll.

De vallom erős meggyőződéssel, hogy az irodalom érdeke a fődolog s nem holmi személyi tekintetek, a tárgyi igazság keresése és felmutatása állandó és komoly kötelesség, nem pedig a magunkra vagy félre nézgelődés.

Ezt a célt kívánták szolgálni e sorok is és még ott is, hol személyekről, személyemről történt említés. Biztos vagyok abban, hogy ez a Te meggyőződésed is, ilyennek látod és veszed ezt a kritikámat is, melynek közléséért fogadd őszinte, hálás köszönetemet. Szíves üdvözléssel köszönt, régi barátod:

Dr. Kristóf György.

II.

Reményik Sándor válasza.

Kénytelen vagyok fenntartani azt az állításomat, hogy az erdélyi irodalomban a rendszeres, tudományos szempontú kritikát nélkülöztük leginkább. Azok az „esztétikai szempontuaknak” látszó konzervatív világnézetű tanáremberek, akik a „hivatásos kritika” álláspontját vállalták és méltóságát igényelték, legtöbb- ször éppen nem esztétikai, hanem egyéb szempontokat keverték írásaikba, a legnagyobb baj pedig az volt, hogy egyszerűen és magyarul megmondva: nem tudtak írni. Mondani- valójuk megformálásában még akkor is szomorú járatlanságot árultak el, mikor szempontjaik magasabbrendűek voltak. Ezt bizonyítani nagyon könnyű, csak írásaikat kell elővenni. Ezért alakult ki Erdélyben a „lírai kritika”, melynek képviselői sokat tévedhettek, de egy bizonyos: írni tudtak s még tévedéseikkel is nagyobb szolgálato- kat tettek, azt hiszem, az irodalom érdekeinek, mint az előbb említettem „hiva- tásos kritikusok”. Mert írásaikban lélek, élet, művészet volt. Wilde Oszkár a kritikus- tól is művészetet kívánt. A mi kritikusaink nem voltak művészek. Ezért kellett művé- szeinknek kritikusokká válniok. Szerintem ez az erdélyi magyar kritika tragédiája.

Reményik Sándor.

Aimée Mac Personnak, a hirhedt amerikai prófétanőnek leg- ujabb „inspirációs” kalandja Párisban

(Páris, július 18.) Nem egy rossz viccéről van itt szó, hanem a valóságos élet jelenségéről. Párisban a neuilyi amerikai kórházban egy igazi prófétanő, vagy helyesebben egy igazi dáma tartózkodik, akit Amerikában sok ezer ember, mint egy új vallás alapítóját tekint, csodál, ugyszólván imád és természetesen el lát dus anyagi eszközökkel.

Aimée Mac Pherson Hollywoodban alakította meg új vallását. A katolicizmus kultuszeselekményeit és ritusait teljesen szabadon, kitalált sarlatán és nem minden erőtika mentes legendákkal fűszerezte, átöntötte az egészét egy látszólagos „tudományos higiéniai” szósszal és óriási propagandával feltá lalta a közönségnek, amely a „prófétanőnek” azonnal pénzeket bocsátott rendelkezésére. Aimée Mac Pherson személye azután a napilapokat tényleg naponta hat-hét hasábon foglalkoztatja. A prófétanő összetűz anyjával, férjhez megy, összetűz férjével: a prófétanő cselekedetei új lelkesedéssel töltik el a hívőket. A fiatal dáma tényleg bizonyos sugalló erővel és sex appeal-el rendelkezik, úgyhogy egy vallásilag annyira műveletlen tömegre, mint amilyenek az amerikaiak, mindig hatékony marad.

Egy szép napon eltűnt Aimée Mac Pherson. Kalapját és ruháját megtalálták a strandon. A hívők gyászoltak. De a „vallás” finansziális helyzete feljavult. Néhány hónap múlva megtalálták Aimée Mac Pherson, a prófétanőt. Nem halt meg, egyszerűen megszökött férjétől, egy fiatalemberrel elindult kellemes, mézeshetekre, ami híveinek vallásos átszellemültségét még inkább fokozta.

Most Aimée Párisban van egy amerikai

kórházban és sürgönyözött férjének, hogy egészséges fiugyermeknek adott életet, egyben kijelentette, de ez nem igaz, a férj legjobban tudja, hogy miért nem, viszont e hamis hírre szükség van, hogy azokat a gonosz embereket, akik nem hisznek a nő prófétaságában, lealcázza.

A Párisban székelő amerikai újságírók most már nem politikával, művészettel, dollárkurzussal, vagy a gazdasággal foglalkoznak, hanem a neuilyi kórház előtt táboroznak, hogy tudják minő operáción esett keresztül a szép prófétanő. A nap legnagyobb szenzációjaként az óceánra tutra most kilométer hosszú kábeljelentéseket adnak le Aiméről és párisi tartózkodásáról.

Mi semmit sem értünk meg Amerikából. Nekünk elmaradt európaiaknak érthetetlen, hogy egy ilyen erotikus-filozófiai ostobaság miként tud nagy embertömegeket megfogni és pénzeket kicsikarni belőlük. A „próféta” üzletág, a vallásalapítási alosztályokkal együtt Európában mindig elképzelhetetlen volt; Amerikában azonban nagyon virágzik, sőt lehetővé teszi, hogy a hívők könnyes szemekkel asszisztáljanak a vallásalapító mézesheteinél.

Már a mormon vallás alapítója Smith is mindig „felülről” nyert inspirációt valahányszor megpillantott egy csinos leányt és féltékeny feleségét azzal vigasztalta, hogy neki „vérző szívvvel” az Ég intését kell követnie és haladéktalanul annektálni kell a szóbanforgó hölgyet. Aimée Mac Pherson e rendszert a férfiakkal szemben vezette be. Valahányszor egy fiatalemberrel megszökött, ez csak azért történt, mert valaki kételkedni mert, hogy „felülről” nem nyert közvetlenül inspirációt.

Unitárius nap Nagyenyeden



(Nagyenyed, július 18.)

A kolozsdobokai unitárius egyházkör ez évi közgyűlését a nagyenyedi unitárius egyház községben tartotta meg vasárnap. Az egyházkör magában foglalja Kolozs-, Szolnokdoboka-, Szamos-, Bihar-, Arad- és Alsófehérmegyék unitárius hiveit. A közgyűlés délelőtt fél tíz órakor kezdődött s azt dr. Abrudbányay Ede köri felügyelő gondnok nyitotta meg. Fülöp Elemér imája után Ürmösi Károly esperes tartotta meg beszámolóját a kör múlt évi munkájáról, kiterjeszkedve a szórványok és az egyes bizottságok működésére is. A választások során jegyzőnek Barabás Miklós nagyenyedi lelkész, a nevelésügyi bizottság elnökének pedig Ürmösi Jenő tanárt választották meg. A közgyűlés alkalmából délelőtt ünnepi istentisztelet volt, amelyen Ürmösi József püspöki titkár tartott a mai káotikus idöket példázó prédikációt, délután pedig a Dávid Ferenc Egylet rendezett nivós irodalmi ünnepélyt. Az ünnepélyen S. Nagy László regény-részletet mutatott be Székely Mózes erdélyi fejedelem életéből, Ürmösi Magda vallásos éneket énekelt, Nagy Margit és Nagy Zoltán verseket szavaltak, míg dr. Szentiványi Árpád záró beszédet mondott. A nap folyamán tartott ünnepségek több vármegye unitáriussága találkozott össze, de részt vettek azokon Nagyenyed többi felekezetének képviselői is.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Eckhardt Ferenc: Magyarország története. Háromszáztizenhatoldalas, könnyen kezelhető, világosan megírt könyvben foglalta össze Magyarország történetét Eckhardt Ferenc egyetemi tanár. A tudós szerzőnk nyilvánvalóan az volt a célja, hogy a nagyközönség számára élvezetes formában és részletekben aprólékosan, nagy vonalaiban mondja el Magyarország történetét. A könyv beosztása is ezt az érthetőséget és könnyedtséget szolgálja. Rövid fejezetekre osztotta munkáját Eckhardt tanár és úgy rendezte a hatalmas anyagot, hogy áttekinthető legyen azok számára is, akik tudományos felkészültség nélkül akarnak tisztá képet kapni az ezerszázados magyar állam kialakulásáról és fejlődéséről. Különös előnye a könyvnek, hogy egységesen vázolja a történelmi folyamatot és nagy gondot fordít a kulturális, gazdasági és politikai fejlődésre. Az olvasót nem terheli hadjáratok és ütközetek részletes leírásával, évszámokkal és a fejlődés menetére lényegtelen adatokkal, hanem általános képet ad, amelyből nemcsak a magyar történelem kiemelkedő momentumai rajzolódnak ki, hanem a fejlődés nagy vonalai is. Kulturtörténet és gazdaságtörténet is Eckhardt Ferenc könyve, amelynek a megírásával a szerző valóban a nagyközönségnek tett szolgálatot.

Bontempelli: „Világ szép asszony Adria”. Bontempelli az új olasz irodalom legnagyobb és legeredetibb regényíró tehetsége, ebben az izgalmas könyvében az önmaga szépségébe szerelmes asszony megrázó tragédiáját írja meg, a belső izzásnak és a szenvedélyek viharzásának pattanásig fokozott feszültségével — egészen, Lepagenál: Kolozsvár.

A Palladis Juliusi újdonságai: Oh Cinthia! Irta: Norma Knight. A kékszemű, kedves fajtán leány, akit mindenki szeret a családban, visszaél a szeretettel és valósággal zsarnoka lesz hozzátartozóinak. Ráerőszakolja szeszélyeit mindenkire, aki a közelébe téved s mintha ebben lelné életének célját és örömet: fölforgatja a család békés elégedettségét, mintha tudatosan keresné mindig, hogy mivel okozhat bosszúságot a környezetének. Geoff Ensloe, a könnyelmű, de csupa szív fiatalember vállalkozik arra, hogy megszeli a szélszélyes és makrancos leányt — akit szeret, de egyuttal gyűlöl is zsarnoki hajlamai miatt. Ugyan hová vezet ennek a fiatal párnak a versengése — bejutnak-e végre a boldogság révébe: erre felel a könyv, fiatalos lendülettel, mindvégig lebilincselő humorral és ötletes szellemességgel.

EDISON MOZGÓ MŰSORA.

A bukaresti Alhambra tagjainak varieté előadása kezdete: 3, 6, 9.

OPERA MOZGÓ MŰSORA.

Szerda: A tékozló fiu. Főszerepben: Gustav Fröhlich. Hermann Thimig, Lucie Englisch. Csütörtöktől: Taifun.

12 lejért

elsőrangú szakember
tökéletes fordításában

a konverziós törvény végrehajtási utasításának teljes magyar szövege

Kapható:

Vidéken a Keleti Újság bizományosainál,
Kolozsvárt a lap uccái árusítóinál
és a tőzsdékben, továbbá a Minerva
könyvesboltban és a Keleti Újság
kiadóhivatalában.

15 lej értékű bélyeg beküldése esetén a kiadóhivatal
keresztikötés alatt vidékre is bárhova azonnal küldi.

Senki sem nélkülözheti

Harminc rendőr sorfala várta Nagyváradon Lupan kolozsvári sebész- főorvos és kirándulótársaságának autóját

A külföldi turára indult kirándulók ellen aranycsempészés vádját emelték — A rendőrségi motozás eredménytelen maradt — Ostoba denunciálás, vagy rossz tréfa?

(Nagyvárad, július 18.) Ma reggel, még hat óra előtt Nagyváradon a Kolozsvári utcán egy rendőrtiszt vezetésével harminc rendőr vonult végig és elhelyezkedtek a kolozsvári országút váradvelencei sorompójánál. A rendőri kivonulás nagy feltűnést keltett, az emberek gyorsan adták tovább egymásnak a hírt és dacára a korai időnek, a kíváncsiskodók egész tömege állotta körül a rendőr-falanxot. Félőrai várakozás után feltűnt az országúton egy Kolozsvár felől közeledő elegáns turakocsi, melynek közeledtére a rendőrkommisár intézkedése folytán azonnal leengedték a sorompót. Pár pillanat múlva megérkezett a 818. Clj. sz. turautó, melyet Ionescu rendőrtiszt megállított, bemutatkozott az utasoknak és közölte, hogy

a kolozsvári rendőrségtől kapott utasítás alapján kénytelen az autót feltartóztatni.

Azonnal utasítást is adott a rendőröknek, hogy a kocsit kísérik be a központi rendőrség udvarára, ahol át fogják vizsgálni. Az autóban négyen voltak, a volán mellett urvezető ült és valamennyien a legnagyobb megdöbbenéssel hallgatták a rendőrkommisár felszólítását. Kérdésükre, hogy tudja-e a komisár, kiesodák ők, Ionescu azt felelte, hogy nem, de ez neki nem is fontos, neki a parancsot teljesíteni kell. Erre az utasok sorra bemondották nevüket, mire a rendőrkommisáron volt a sor, hogy elcsodálkozzék. A négy utas ugyanis nem más volt, mint dr. Jenciu Aurél kolozsvári törvényszéki bíró, dr. Nistor Virgil volt ügyész, jelenleg ügyvéd, a volán mellett dr. Lupan kolozsvári sebészfőorvos ült és mellette Lichtmann Aladár bankigazgató foglalt helyet. Elképzelhető az utasok felháborodása, mikor

a rendőrök minden tiltakozásuk ellenére, erőszakkal bekísérték őket a központi rendőrségre.

Utközben Ionescu komisár elmondta, hogy a kolozsvári rendőrségtől telefonértesítés érkezett, amely tudatja az utasok pontos érkezési idejét és utasítja a rendőrséget, hogy alaposan motozzák át úgy a személyeket, mint az autót, mert

több kilogramm aranyat akarnak kicsempészni az országból.

Mikor az utasok meghallották, hogy miről van szó, ők maguk szorgalmazták a vizsgálat mielőbbi megejtését. Beérkezve a rendőrség udvarára, a kapukat lezárták és megtörtént a motozás. Mivel

egyiknél sem találtak semmi aranyat,

az autót vizsgálták át, még a kereket is szét-szedték. Természetesen egy gramnyi aranyat sem találtak. Az autó utasai elmondták Ionescu komisárnak, hogy már hetek óta kényszerülnek az olaszországi és franciaországi autókirándulásra, be is szereztek minden engedélyt, köztük a Banca Naționala felhatalmazását 100 ezer lej értékű valuta kivitelére, mert ennyit szántak az autót költségeire. Az autó dr. Lupan tulajdona. Ionescu komisár bocsánatot kért az utasoktól és engedélyt adott rá, hogy tovább folytassák útjukat. Az utasok belátták, hogy Ionescunak teljesítenie kellett a parancsot, ellenben a kolozsvári rendőrkveszturához, az ügyességre, valamint

A mozdonyvezető és fűtő halálos- végü ellenségeskedése

A kolozsvári tábla elrendelte a gyilkossággal vádolt fűtő letartóztatását — Rövidesen főtárgyalásra kerül a rejtélyes bűnügy

(Kolozsvár, július 18.) Néhány héttel ezelőtt beszámoltunk arról a különös körülmények között bekövetkezett katasztrófáról, amely az elmúlt év augusztusában a közeli Virágosvölgy állomáson történt. Mint ismert, eddig még tisztázatlan és rejtélyes körülmények között a Bukarest felől érkező személyvonat elütötte Hunyadi-Hui Simon mozdonyvezetőt. A súlyosan sebesült mozdonyvezetőt, anélkül, hogy első segélyben részesítették volna, vonatra tették és beszállították Kolozsvárra. A vétkes gondatlanság azonban megbosszulta magát, mert a szerencsétlen ember a Kolozsvárig tartó hosszú ut alatt el-

vérzett és röviddel a kolozsvári állomásra való beérkezése után, kínos szenvedések között meghalt.

A rövid vasuti házivizsgálat megállapítása szerint a szerencsétlenség véletlen folytán következett be és érette senkit sem terhel a felelősség. A szerencsétlenül járt mozdonyvezető családja azonban kiderítette a szó-beszólék alapján, hogy

Hui Simion és a segédletére kirendelt Lucaciu Joan fűtő között feszült és ellenséges viszony volt, amely több ízben vezetett heves kiabálásokra.

A sugdolózásból ügyességi feljelentés lett, amelynek alapján Barbateiu vizsgálóbíró ki-vizsgálva az ügyet, letartóztatásba helyezte Lucaciu Joant, majd miután ügyében teljesen befejezték a kihallgatásokat, kéthónapi fogság után szabadlábra helyezte. Néhány héttel ezelőtt beszámoltunk arról, hogy Barbateiu a rendkívül érdekes és bonyolult ügyben már el-készítette a vádiratot, amelyben

előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölés címén emelt vádat Lucaciu Joan fűtő ellen.

Barbateiu vizsgálóbíró az elkészített aktákat áttette az ügyességre, majd a hatalmas dosszár a királyi tábla vádтанácsához került át. A kolozsvári ítélőtábla vádтанácsa tegnap foglalkozott Lucaciu ügyével és

elrendelte Lucaciu Joan azonnali letartóztatását.

A végzést kikézbcsítették a rendőrségnek, ahonnan két detektiv kiszállott a tegnap délutáni órákban Lucaciu lakására. Lucaciu nem tartózkodott odahaza, ellenben csak órák kérdése volt hazatérése. A két titkosrendőr a lakásán várta be a szolgálatból visszatérő Lucaciu-t, akit bekísérték a kolozsvári ügyesség fogházába. A kolozsvári ítélőtábla ma délelőtt már vissza is küldte az aktacsomót a kolozsvári ügyességre azzal az utasítással, hogy

a lehető legrövidebb terminuson belül tüzzék ki az ügyben a főtárgyalást.

Nincs kizárva, hogy a törvényszék a tárgyalást még a nyári szünetben meg fogja tartani.

Könyvnap kiadásban

rendkívül tetszetős
kiállításban
jelentek meg:

Krudy Gyula: Boldogult urfikoromban
Heltai Jenő: Álmokháza
Bibó Lajos: Kétlelkű szerelem
Sztinyai Zoltán: Aranykarika
Móricz Zsigmond: Forró mezők
Móricz Zsigmond: Kerek Ferkó

Ezek a könyvek egészen olcsó, diszes kiállítású magyar regények, az író arcképével díszített átkötőszalaggal ellátva. A kitűnő papírra nyomott, rendkívül kelendő magyar regények könyvnapjára valódi angol-egészvászsonkötésben kötettenként

36.— lej!

Siessen megvenni míg

a készlet tart. Vidékieknek is a pénz és 10.— lej portó előzetes beküldése esetén azonnal

szállítja a „KELETI ÚJSÁG”

kiadóhivatala: Cluj-Kvár, str. Baron L. Pop (Brassai u.) 5.

HIREK

Royal Mozgó Ma, szerdán, utoljára
Ábrahám Pál operett
Mi történt az éjszaka?

Royal Mozgó modern terme a város legkellemesebb hűvös helye.

— **Eltemették Gömbös Gyula miniszterelnök** nejét. Budapestről jelentik: Gömbös Gyuláné temetése ma délután fél 5 órakor folyt le óriási részvét mellett. Holnap délelőtt tíz órakor engedélyezett szentmisét mutatnak be a hirtelen elhunyt Gömbös Gyula miniszterelnök neje lelkéért. A misét Haás István tábori püspök celebrálja.

— **Erdély népművészete a gödöllői cserkész jamboréén.** Az Erdélyi Magyar Népművészeti Vándorkiállítás, mely Bethlen Mária grófné vezetése alatt már harmadik éve hódít a határokon túl is, ez idén második útjára indul a gödöllői cserkész jamboréere. A gödöllői főparancsnokság épületében már a közeli napokban teljesen berendezve fogja várni a jamboréé látogatóit a kis erdélyi sziget, hol a nemes grófné erdélyi segítségeivel terjeszti az erdélyi magyar nép ékes-himes kezemunkáját.

— **Bonyodalom egy magyar tudós manchesteri professzorsága körül.** Budapestről jelentik: Hoványi Mihály dr. egyetemi tanárt, a manchesteri egyetem meghívta tanárrá. Hans Trom tanár támadást intézett egyik tudományos folyóiratban e kinevezés ellen, hangoztatva, hogy Angliának nincs szüksége idegen tanárookra. A Manchester Guardian azonban védelembe vette a magyar származású egyetemi tanárt, hangoztatta, hogy Hoványi egyike a világ legnagyobb vegyészeinek és az angliai tudományos életnek örülnie kell, ha körében üdvözölhetik.

— **Leleplezték a belga kommunisták terveit.** Bruxellesből jelentik: A kommunisták sorozatos merényleteket akartak elkövetni az egyes gyárak ellen. A merénylet-terveket leleplezték. Liegeben a rendőrség kardlappal verte szét a kommunista tüntetőket.

— **Szerencsétlenség egy buvárharang tengerbeocsátásánál Konstancában.** Bukarestből jelentik: Konstancában ma délelőtt tíz órakor akartak leengedni egy most épített hatalmas buvárharangot. A buvárharang akkora, mint egy kisebb hajó és moló építés céljára készítették. A haranggal több mérnök szállott le, a rossz felszerelés miatt azonban a lebecsátás nem sikerült s a buvárharang elmerült. Lakner nevű mérnök súlyosan megsebesült, a többi mérnöknek sikerült megmenekülnie. Az államnak tízmillió lej kára van.

— **Nyolcvanhétéves aggyastyán halála a fürdőben.** Vasárnap délelőtt a tordai Banya-fürdőben Streit Frigyes 87 éves tordai tekintélyes polgár fürdés közben hirtelen rosszul lett s dacára a gyors orvosi segítségnek, agyszélhűdés tünetei közt a helyszínen kiszenvedett. Kiterjedt rokonsága közt a kolozsvári Mártonffy-család is a gyászolók között van.

— **Elkoboztak Bukarestben egy folyóiratot és egy könyvet.** Bukarestből jelentik: A katonai ügyésznek elkobozta a Pumpa című folyóiratot, mert a bukaresti rendőrprefektus ellen közölt élesen támadó cikkeket. Elkobozták továbbá Tazleanu „Politikai hullámok” című könyvét.

— **Betörés egy kolozsvári trafikba.** Vakmerő módon elkövetett betörésről tett ma délelőtt jelentést a kolozsvári rendőrség bünygyi osztályán Binder Ida Kossuth Lajos ucca 46. szám alatti trafik tulajdonosnője. Az elmúlt éjszaka ismeretlen egyének álkulccsal felnyitották az üzlethelyiség udvarára vezető kaput. Az udvaron keresztül felfeszítették a trafiknak udvarra néző, gyöngye vaspánttal eltorlaszolt ablakát és az így támadt résen keresztül behatoltak az üzletbe. Az alacsonyban fekvő szellőztető-ablakra egy sötét kendőt borított a tettes, míg az üzlet redőnyének kulcslyukát papirossal dugaszolta el. Miután háborihatalan működését biztosította, hozzálátott munkájához. Összeszedte az üzletben található dohány árak nagy részét, — különös figyelemmel volt azonban a finomabb cigarettákra — és alaposan megdézsmálta a bélyegkészletet, végül pedig kiürítette teljesen a kis kőzi kasszáját. A feljelentő trafikosnénak a kára mintegy 30 ezer lejre tehető. A rendőrség széleskörű nyomozást vezetett be a tettesnek, esetleg tetteseknek a kézrekerítésére.

— **Ismét megnyílik a nagyvárad Park-szálló.** Nagyvárad tudósítónk jelenti: Egy évvel ezelőtt, a nagyvárad hies Park-szállót, tulajdonosa, Vaiszlovich Emil bezárta, mert olyan súlyos adóval terhelték meg, melyet képtelen volt fizetni. A szálloda mostanig zárva állott. Tegnap dr. Athanasiu törvényszéki főelnök vezetésével bizottság jelent meg a szállóban és kérte az épület áttekintését, valamint a könyveket. A könyvek átrevizálása után, a törvényszéki főelnök megállapította, hogy olyan fantasztikus adót vetettek ki Vaiszlovicsra, melyet semmi körülmények között sem bír el a szálló. Kijelentette, hogy az adót a tényleges jövedelemnek megfelelően fogják megállapítani, a különbözetet pedig eltörlik és kéri, a tulajdonost, hogy újból nyissa meg szállodáját. Vaiszlovich hajlandó az adónak ilyenformán való korrigálása alapján belemenni a szálló újbóli megnyitásába, ami előreláthatólag szeptember első felében fog megtörténni.

— **Tót memorandum a Népszövetséghez.** Rómából jelentik: Az II. Piccolo közlése szerint a tót nemzeti tanács memorandumot terjesztett be, a Népszövetséghez Szlovénzskó problémájának megnyugtató megoldásáról. Az olasz lap szerint a Népszövetségnek leghehátóbban kell foglalkozni e kérdéssel és nem szabad napirendre térni fölötte.

Holnap, csütörtökön

ROYAL MOZGÓBAN

PAPRIKA

Fősz.:

Gaál Franciska

Ha nem látta, nézze meg: ha látta, nézze meg még egyszer!

— **A járásbíró ölte meg a saját lányát.** Bukarestből jelentik: A balti ügyész szenzációs bűnygynek jött a nyomára. Ezelőtt két évvel eltűnt Petresti faluból Anna Gheboiu nevű lány, Ion Gheboiu járásbíró nagykorú lánya. Minden nyomozás eredménytelen maradt, míg most a főügyész kiderítette a tényállást és letartóztatta a gyilkosokat. A lány annakidején elhagyta atyját és azon a címen, hogy igen durván bánt vele, tartásdíjért beperelte. A bíróság meg is ítélte részére a tartásdíjat. Amikor a lány követelte a tartásdíj megfizetését, apja Nicolae Timusca primárt küldte el hozzá, hogy birja rá igényének visszavonására. Miután ez nem sikerült, egy éjszaka az apa, sógorával, Sauciu Lazarral és a bíróval együtt felkereste leányát és megfojtották, majd a holttestet elásták a falu határában. Az ügyész rendelkezése letartóztatott gyilkosok egyike bevallotta a gyilkosságot és megjelölte azt a helyet, ahol a holttestet elásták. Az exhumálás beigazolta a börtalmas tettet. A gyilkosokat beszállították a balti fogházba.

Ma

Szerda,
július 19.
Emilia és Vince
napja

Könyvtárak és muzeumok nyitva: Egyetemi és EME könyvtár: délelőtt 9-től, 1 óráig. Az Egyetemi Könyvtár népkönyvtára: d. u. 3-9. Archeológiai Muzeum: EME-, érem-, régiség- és képtára, Cioflec-képtár: d. e. 9-1. Botanikus-kert, Botanikai Muzeum, EME-növénytár: d. u. 2-3. EKE-, Erekllye Muzeum: d. e. 9-1. „Museum Etnografic”: d. e. 9-1, d. u. 3-6.

Időjárás: Az óceáni beáramlás erejét veszítette. A szelek megcsendesedtek, a felmelegedés általános. Várható időjárás: Derült, tovább melegedő idő.

Dácia (Szinkör-mozgó): A legszebb tangó. — Royal: Mi történt az éjszaka. — Select: Mata Hari (Greta Garbo). — Urania: Nem kértem, ki vagy, szeretlek. — Edison: I. Utolsó szenvedély. II. Koldus diák. — Opera: A tékozló fiú (Gustav Fröhlich).

Inspekciós gyógyszerárak: Dr. Kohn (Főter), Somlea (Ferdinánd király ut), dr. Nagy (Monostori ut), Cseresznyés (Magyar ucca).

Letették a kereskedelmi és iparkamara új igazgatótanácsának jelölő-listáját

(Kolozsvár, július 18.) A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara kebelébe tartozó tagok a július 30-án megtartandó választáson választják meg az új igazgatótanácsot. A választást, illetve a jelölőlisták összeállítását hosszas tanácskozások, kulisszák mögötti harc előzte meg, amely harcban a *kisebbségek érdekeit csak nehezen és csak részben lehetett biztosítani.* A nagyipar és a nagykereskedők kedde délután nyújtották be jelölőlistájukat és így ennél a két kategóriánál választásra valószínűleg nem kerül sor, hanem a benyújtott, eddig egyetlen listát egyhangulag megválasztottnak fogják nyilvánítani.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarai választásokkal kapcsolatosan elsőnek az UGIR kebelében tömörült nagyiparosok nyújtották be tegnap, kedden délután hat órakor jelölőlistájukat a kolozsvári törvényszékhez.

Az UGIR, illetve az erdélyi nagyipar jelöltjei a következők:

Mircea C. R. mérnök, az UGIR vezérigazgatója, Diamant Izsó, a Sodronyipar Rt. vezérigazgatója, dr. Gál Zsigmond, a Dermata-Művek aligazgatója, dr. Hatieganu Eugen, a Dermata-Művek jogtanácsosa, Bechtholdt Gusztáv, a tordai Solvay-Művek igazgatója, Bozdog Grigorie, a tordai üvegyár vezérigazgatója, dr. Böszörményi Sándor, az Egger vegygyár igazgatósági tagja, Petruca Ioan, a Radio Reclama igazgatója, Balázs Sándor gyár-igazgató, dr. Sebastian Nicolau, az Iris porcellángyár igazgatója, Schiessel Richard, az Ursus-sörgyár igazgatója, Manolescu Grigorie, az Erdélyi Szénbánya Rt. igazgatója és Biss András mérnök, a beszercei kályhagyár igazgatója. A nagyiparosok póttagul jelölték a következőket: Pop Sever, Wertheimer Miksa, Sloasiu Ionel mérnök, Knizsek Károly, a Szentbenedeki Elektromosművek igazgatója, Triff Jakob, Zudor János, Tolu Grigorie, dr. Rácz Miklós, dr. Simonetti Viktor, Varga László, Mihail Nicolae, Róbert Ervin, dr. Dragomir Alexandru és bisztrai Farkas Gábor.

A listáról — még a póttagok névsorából — is hiányzik Negruțiu F. Ioan mérnök neve, aki a kolozsvári iparkamarának négy évig volt elnöke és akit a nagyiparosok most nem jelöltek.

Másodikkak a Sfatul Negustorese, Kereskedő Tanács a nagykereskedők részéről a következő jelölőlistát nyújtotta be a kolozsvári törvényszékhez:

Comsa Ionel, a Banca Centrala vezérigazgatója, dr. Sebestyén József ügyvéd, a Kolozsvári Kereskedelmi Hitelintézet igazgatója, Peculea Marius, a Banca Albina kolozsvári fiókjának igazgatója, dr. Borbély István bank-igazgató, dr. Jakob Adrian, a Vlad et Co. kereskedelmi igazgatója, Rózsa Mór, a Rózsa Royal-drogéria vezérigazgatója, Pascu Valer nagykereskedő, Szabó Jenő nagykereskedő, Fodor Viorel drogériatulajdonos, Sallak Dezső nagykereskedő, dr. Gherman Laurean, az Iris porcellángyár vezérigazgatója, Pálffy László, a Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Rt. vezérigazgatója, Rosca Nicolae fegyverkereskedő, Iliescu Victor bankár.

A póttagokul jelöltek között a kisebbségek közül a következők szerepelnek: Gyárfás Dezső, Hientz Vilmos, Sipos Jenő, Auslander Lajos, Mátray Géza, Salamon Jakab és Sándor Samu.

Ennél a jelölőlistánál a paritás elve nem érvényesült, mert nyolc román jelölttel szemben csak hat kisebbségi szerepel a listában.

— **Rablótámadás Budapesten egy postás ellen.** Budapestről jelentik: A Lipót-városban Vadász ucca egyik lépcsőházában valaki zsákkal fejbe vágta Bálint József postást és elrabolta a csekket. Bálint csakhamar eszméletre tért, utána rohant a fiatalembernek, el is fogta Karsai Jenő 32 éves lezüllött magánhivatálnok személyében. Karsai elmondotta, hogy régóta készül a rablótámadásra, egyébként lopásért négy hónapig büntetve volt.

— **Egy görög kolostorban négy szerzetest meggyilkoltak.** Athénből jelentik: Janina mellett Durasaruc kolostorban négy barátot ismeretlen tettesek meggyilkoltak és a kincseket elrabolták.

Tekints ide!... „Tekints oda!” Csathó Kálmán regénye

15

(Minden jog fenntartva.)

Már kezdte megbánni, hogy ideült a Kovács asztalához, amit azonban kénytelen volt megtenni, mert más ismerőse nem volt a kávéházban, mikor bejött és ha egyedül ül le, az nyílt bevallása lett volna annak, hogy az ügyvédet nem tartja magához való társaságnak. Még jó, gondolta, hogy Mike még nem volt itt akkor, mert ha ő akkor más asztalhoz telepszik, aminthogy feltétlenül azt tette volna, ez a Klein, azaz Kovács, bizonyosan félreértette volna a dolgot és azt hitte volna, hogy ő antiszemita. Holott erről szó sincs. Hiszen ime itt ül ezzel a zsidó fiskálissal, aki pertu barátja.

— Ügy? — mondta. — Egy rokonodat akarja elvenni?... És van neki mire házasodni?

— Ha megnősül, önállósítja magát... Engedd meg kérlek, hogy idehívjam...

Bontha kelletlenül nézett végig a kávéházban. Nem volt ott ugyan már jóformán senki, de mégse volt kellemes a gondolat, hogy Mikével lássák. Nem mindenki tudja, hogy rokonok és nem fogja megérteni, hogy ő ilyen társaságban ül, viszont közölni azokkal, akik nem tudják, hogy ezzel a pudlitámasztóval rokon-ságban van, szintén nem látszott előtte túlságosan kíváncsinak. Kovács előtt azonban restellte volna, hogy az azt gondolja, hogy ő ilyen kicsinyesen gőgös.

— Kérlek! — szólott. — Ha neked örömet okoz... Hívd ide!... Én úgyis megyek mindjárt haza!...

— De kérlek, — mondta az ügyvéd. — Csak ha neked nem kellemetlen. Azt igazán nem akarnám, hogy emiatt elmenj...

— Ó! Dehogy azért!... Különben is elmenek... Hívjuk csak ide! — És ő maga kiáltott oda: — Imre! Gyere ide! Mit vonulsz úgy el? Ne félj! Nem eszünk meg! — Magában hozzágondolta: — Bár megehetnék! Akkor legalább nem látnálak többet!

Mike elpirulva lépett oda. Jól esett neki, hogy Bontha Kovács előtt ilyen jól bánik vele, mert úgy érezte, ez a Steinerék szemében is emelheti a presztizsét, viszont nem akarta mutatni, hogy olyan nagyon megtisztelve érzi magát. Mert egyébként is utálta ezt a hencegő frátert, aki soha sem áll vele szóba még Lujza néniéknél, meg Péter bácsiéknél sem.

— Azt hittem, valami megbeszélni valótok van. Azért nem akartalak zavarni...

— Nincs semmi, — szólott Kovács. — Hol voltál?

— A színházban, — felelte Mike. — Láttalak ott téged is! — fordult Bonthához. — A huszártisztek páholyában. A kis Andornak ugyancsak kacsintgatott rátkok.

Bontha nevetett:

— Helyes fruska! Pirnitzer Géza van beleőrülve... Meg Piki gróf is... Elvitték vacsorázni a Báránkyába. Én nem mentem. Rám már úgyse jutna egyéb, mint a pezsgőszámra egy része... Hát inkább ide jöttem! — Gondolta: — Legalább, ha fecseg, ezt is elmondhatja Lujza néniéknél. Úgyis mindig azzal ölnek, hogy költezem és lumpolok. Most legalább meghallhatják!...

Mike élénken helyeselt:

— Jól tetted!... Legalább nem vagy benne a dologban!... Ott valaki rettenetesen lármázott, hogy milyen disznóság, hogy a primadonna csak nektek játszik. El is ment a színházból, mindjárt az első felvonás után. Valami

szerkesztő. Súlyomnak hívják. Azt mondta, meg fogja írni.

Kovács kicsinylően legyintett:

— Az a számár mindig okvetetlenkedik! Utálatos, nagyképu fráter. Bizonyosan azért törte a nyavalya, hogy a művészno nem őrá mosolygott, a hatalmas kritikusra!

Bontha elkomolyodott.

— Súlyom ur felőlem fel is kötheti magát! — szólott arrogánsan. — De ha valamit írni mer, hát kitekerem a nyakát!

— Megérdemelné! — mondta Kovács. — Éppen ideje volna, hogy valaki tisztességre tanítsa!...

Bontha Mikéhez fordult:

— Neked mondta? — kérdezte szigorúan.

— De hogy? Én nem is ismerem. Ott mondta valakinek, mialatt kiment. Többen hallották. Azt mondta, majd befutyl nektek!... Azzal elment.

Bontha nyugtalankodni kezdett:

— De csak nem örült meg a marha? Nem mintha sokat törődne vele, de azért mégse kellemes, hogy az emberről ilyeneket firkáljanak. Egyéb se kell nekem, csak az, hogy az apám eféléket olvasson rólam!...

Kovács legyintett:

— A persze! Súlyomnak a szája jár! Kétszer is meggondolja, mielőtt veletek ki mer kötni!... Alapjában véve a leggyávabb alak, csak addig szemtelen, amíg biztonságban érzi magát. Velem is próbált ma délután komiszkodni, de tölem aztán megkapta a magáét! El is hallgatott!

— Nagyt koppant és elhallgatott! — nevetett Mike, mert eszébe jutott ez a mondas, amit valaki a multkor nagy hatással alkalmazott s most ő is megpróbált alkalmazni, a nélkül, hogy tudta volna, kiből idéz.

Bontha közben megette a rántottáját, fizetett és elbúcsúzott:

— Szervusztok! Nekem holnap korán kell kelni!... Szervusz Jenő!

Elment. Mike csak ezt várta, hogy végre kirobbanthassa Kovács előtt a nagy ujságot:

— Tudod, kivel voltam a színházban?... Steinerékkel! Magdussal meg a szüleivel! Igazán kedves, finom emberek!

Kovács bólintott:

— Mondtam, úgy-e? Nagyon jóra való népek! Különösen, ha majd megismered őket közelebbről. Nagyon meg fogod őket szeretni...

— Kérlek, én mondhatom neked, hogy máris... Az öreg asszony... az az pardon, nem is öreg!... Igazi úri dáma. És a papa is! Kedves, kedélyes bácsi! Végtelenül szimpatikus!...

Kovácsnak nagyon jól esett ez a dicséret. Neki ugyan meg volt a maga véleménye titokban Steinerékről. Róza néni kékharsnyának tartotta és sznobnak. Mundi bácsit pedig parasztnak, de most, hogy ez a keresztény dicséret elhangzott róluk, csodálatos melegség támadt a szíve körül. Egészen ellágyult a rokon szeretettől, amit most egyszerre érezni kezdett irántuk, sőt nem csak irántuk, hanem Mike iránt is. Mérhettelenül lenézte ugyan ezt a csacsi, de kedves és jó fiút, legalább is azt hitte mindig, hogy lenézi, de szereti.

Pedig az igazság az volt, hogy Mikének a származása kiskora óta imponált neki. Igaz, hogy sajnálta érte, hogy az semmi előnyét sem érzi ennek a származásnak, hogy ez csak haszontalan dísz rajta, ami sehogysem illik hozzá, sem szürke kis életéhez, és amit csak céltalanul cipel magán, mint nehéz és groteszk terhet, amelytől nem tud szabadulni. A Kovács szemében fényes bizonyítéka volt ez a keresztény élehetlenségnek és tehetségtelenségnek, s a lelke mélyén akárhányszor gondolt olyasmit, hogy egy goj meg sem érdemli valójában, hogy kereszténynek szülessék, mert ennek a hibátlan származásnak az előnyeit csak egy zsidó tudná igazán kihasználni.

Késő éjjelig maradtak együtt, tervezgetve, filozofálva és az életéről meg a nőkről beszélgetve, meghitten, barátilag és őszintén, ahogy csak harminc éven innen és zárórán túl lehet, csodálatos nyári éjszakákon, mikor a csendes kis városban keresztül hatszor kíséri haza egymást az ember, s végül a híd kárfájára könyökölve mereng belé a közeledő hajnalba, amely éppen úgy tele van ilyenkor sejtelmes reménységgel, akárcsak a jövődő.

(Folytatjuk).

Vérszegény, sápadt, étvágytalan, legyengült, gyakori fejfájásban szenvedőknek biztos gyógyulást nyújt

A DR. FÖLDES-FÉLE „FERROL” VASLIKÖR.

1/2 literes üveg ára 110 lej gyógyszerárakban. Postán utánvétellel szállítja Dr. Földes laboratórium, Arad

Könyvnap kiadványokkal

olcsó
áron

gazdagítsa könyvtárát!!

Petőfi:	Összes költeményei	— — —	Lei 120.—
Babits:	Versek	— — — — —	Lei 120.—
Mikszáth:	Nosztli fiu esete Tóth Marival	— — —	Lei 90.—
Móricz:	Forr a bor	— — — — —	Lei 60.—
Móricz:	Rokonok	— — — — —	Lei 60.—
Földi:	Isten országa felé	— — — — —	Lei 60.—
Földi:	Meztelen ember	— — — — —	Lei 60.—
Szitnyai:	Nincs feltámadás	— — — — —	Lei 60.—
Szomorj:	Gyuri	— — — — —	Lei 60.—
Zilahy:	A lélek kialszik	— — — — —	Lei 60.—
Földi:	Szahara (3 kötet)	— — — — —	Lei 180.—
Vándor:	Andrea a nap	— — — — —	Lei 90.—
Katona:	Bánk bán	— — — — —	Lei 42.—

Vidékieknek is a pénz és 10 lej portó előzetes be-küldése esetén azonnal szállítja a

Keleti Ujság

kiadóhivatala, Cluj-Kvár, Strada Baron L. Pop (volt Brassai ucca) 5. sz. alatt.

**Siessen megvenni,
míg a készlet tart!**

SPORT

Az Attila 1:0 arányban győzött az Universitatea ellen és megőrizte turáján veretlenségét

A Romániában turázó miskolci Attila csapata kedden Kolozsváron az Universitatea csapatával mérte össze erejét. Az Attila: Szemző, Bán, Virág, Szabó I., Buzásy, Tatár, Szabó II., Simonyi, Zilahy, Mátéffy és Stancel összeállítással csapata kolozsvári mérkőzése előtt Reiner Sándor, az Attila sportigazgatója díszes ezüstserleget adott át az Universitatea csapatának.

Az Attila stílusos, szép és fair játékot mutatott, Zilahy már az első percben tiszta helyzetből góllal veszélyeztet. Az 5. percben Mayer, az Universitatea balszélsője szalasztott el kedvező gólképeket. Az Attila főlényben van, az U fáradt csapata nem tudja tartani az Attila csatársorának heves támadásait. A 18. percben Zilahy a 16-osról éles lapos gólt lő, 1:0. Az U fáradt, akciói erélytelenek, különösen Dobosán centerhalfon érzik a kimerültséget. Kölsönös és eredménytelen kornerek után a 35. percben Zilahy tiszta helyzetből, élesen kapura lő, dr. Stanoev, az U. játékosa bele lép a lövésbe, hogy a gólt elhárítsa, de olyan szerencsétlenül, hogy jobb lábán sipesonttörést szenved. Ez a sajnálatos szerencsétlenség deprimálja mindkét csapatot, valamint a közönséget. Megérkezik a mentőautó és dr. Stanoevet beszállítják a sebészeti klinikára. A félidő 1:0 az Attila javára. A bíró Seliceanu Grigore, ki jól vezette a mérkőzést.

A második félidőben az Universitatea főlénybe került, azonban egyenlítőni nem tudott. A Sepi és Ploesteanu lövéseit nem kísérte szerencse. Az Attila 1:0 arányban győzött s a mérkőzés sötétben ért véget.

A bécsi Hakoah dévai mérkőzésén, amelyet a bécsiek 7:1 (2:0) arányban nyertek meg a Corvin ellen, nagyszámú közönség jelent meg, mivel ez volt Déván az első nemzetközi mérkőzés. A dévai csapatból jók voltak Németh, Schürger, Gyenge, Lovász, Zólyomi és Kis. a kapus.

BALAZSFALVA: Dácia (Dicsőszentmárton)—CSB 3:0, (2:0). A gólokat Cusca (2) és Léb lőtték. Bíró: Major Tóder.

Az Ajax, Hollandia bajnokságcsapata 3:1 (1:0) arányban győzte le Belgrádban a Beogradskit. A hollandok szombaton és vasárnap Bukarestben játszanak az Unirea Tricolor és Venus ellen.

SÜLYÖS VERESEGET SZENVEDETT BUKAREST VÁLOGATOTTJA PLOESTIBEN. A vidéki kupa elődöntőjében az otthon játszó Ploesti válogatott 7:2, (2:1) arányban győzte le Bukarest válogatott csapatát. A bukaresti együttest lebecsülve az ellenfélt, közepes játékosokból állították össze.

A Bocskai a hét folyamán Dicsőszentmártonban játszik a Daciával. A pontos terminust még nem állapították meg.

Az osztrák—spanyol Davis Cup selejtezőben az osztrákok 3:0 arányban vezetnek.

A Bukarestben kitűnően szerepelt Elektromos csapata csütörtökön Brassóban, vasárnap Kézdivásárhelyen játszik.

SZATMER: Crisana—Olimpia 2:2, (2:1).

A Párisban megtartott francia-délafrikai-japán tennismérkőzésen Franciaország, Japán és Délafrika 5—5 pontjával szemben csak két pontot szerzett. Az utolsó nap eredményei: Satoh japán—Boussus francia 6:4, 2:6, 6:4. Nunoj japán—Merlin francia 6:4, 4:6, 6:1. Farquarson délafrikai—Itoh japán 7:5, 8:6. Nunoj, Satoh japán—Merlin, Bernard francia 4:6, 9:7, 6:4.

AZ ÓSZÖVETSÉGI SZENTIRÁS II-İK KÖTETE

uj, a Szent István Társulat szentírás bizottsága által átdolgozott modern, jegyzetes kiadása megjelent és 250 lejtért kapható a

MINERVÁNÁL, Cluj-Kvár, Str. Reg. Maria 1

10:1 ARANYBAN GYŐZÖTT NAGYVÁRAD TENNISZCSAPATA DEBRECEN ELLEN. A Debrecenben megtartott Debrecen—Nagyvárad mérkőzést, fölényesen nyerték a nagyváradai játékosok, mindössze egy mérkőzést veszítve el a tizenegy játék közül.

Uj 1500 m-es rekord a bukaresti kerület atlétikai bajnokságain. A bukaresti kerület atlétikai bajnokságain Manea, aki ebben az évben háromszor javította meg az 5000 m-es síkfutás rekordját, ez alkalommal 1500 m-en hozott új rekordot. Eredmények: 200 m.: 1. Crăciun 23.9 mp. 2. Stan. 3. Roșianu. 400 m.

KÖZGAZDASÁG

A kereskedelmi és iparkamarák új választások előtt

Erdélyben mindaddig nem fognak érvényesülni sem a magyarságnak, sem a többi népkisebbségnek a jogai, míg a nemzetek egyszét, a jogaik százszázalékos teljességéhez való egységes akarás, nem fogja egybe kapcsolni.

Nem cél a gazdasági élet egyik ága sem. Nem cél a földművelés sem, a kereskedelem, az ipart üzés sem cél, hanem eszköz a nagy cél eléréséhez. Sem nemzet, sem nép, sem ember nem él azért, hogy ipart üzzön, földet műveljen vagy kereskedjen, hanem mindegyik azért kereskedik, azért üz ipart és azért művel földet, hogy megéljen. A gazdasági életnek a célja tehát önmagán kívül fekszik. Fekszik pedig azoknak a lehetőségeknek a megteremtésében és fejlesztésében, ahol Erdély minden magyarja, sőt minden kisebbsége még megtalálhatja anyagi boldogulását.

Eppen a kereskedelmi és iparkamarák — a reájuk vonatkozó törvényről fogva — azok az intézmények, melyek munkájukban átfogják a gazdasági élet legtöbb ágát, legtöbb üzemét. Ezekbe az intézményekbe helyeztük el mi évszázados tapasztalatainkat. Ezek az intézmények képesek minket törvényes erővel és hatalommal megvédeni, de csak abban az esetben: ha úgy alakítjuk meg, mint ahogy az erdélyi gazdasági élet népi és nemzeti szempontból valóban összetevődik.

Csak abban az egyedüli egy esetben, ha az erdélyi kereskedelmi és iparkamarák elnökeiktől kezdve, szenátoraink át az utolsó gyakoronokig a mi erdélyi választottunk lesz, a mi problémáinkkal, a mi eszméinkkel, a mi óhajainkkal lesz lelke telítve, a munkája pedig a feladataink megoldása lesz: akkor és csak akkor fogják Erdély kereskedelmi és iparkamarái, Erdély gazdasági érdekeit népi és nem-

zeti szempontból is megvédeni, akkor fogják az önkormányzatot, a mi érdekeinkben is kifejteni. Csak abban az egy esetben, ha a kereskedelmi és iparkamarák vezetősége idegeinek minden szálával átfogja tudni érezni Erdély gazdasági életének népi adottságait, fogunk tudni itt megélni, megmaradhatni mi magyarok és más népek, nemzetek, hitek és vallások.

Az új törvény nagyon sok és mélyreható jogot ad ezeknek az intézményeknek. Ezek végrehajtását csak saját embereinkre bízhatjuk. A közeljövőben a kereskedelmi és iparkamarák fókuszai, gyújtópontjai lehetnének a gazdasági önkormányzatnak és ezért duplán és háromszorosan fontos, hogy a valóságos gazdasági helyzetre legyenek beirányítva.

Az egyes kereskedelmi és iparkamarák a területük helyzetét kellene hogy visszatükrözzék délre, északra, keletre és nyugatra. Nem volna szabad megengednünk, hogy ez a tükör bármely irányba is hamis képet mutasson, mert ez a mi, a gyermekeink és utódaink érdeke ellen van.

A kereskedelmi és iparkamarákból ki kell végre söpörni a viták végtelenségét, komoly munkával kell a nép minden nyomorát csökkenteni, harcolni kell a gazdasági élet teljes szabadságáért, a gazdasági határok felszabadításáért, a deviza és más korlátozások megszüntetéséért, a privilégiumok eltörléséért.

Annak a célnak a szolgálatára kellene beállítania az új kereskedelmi és iparkamarákat, hogy minden erdélyi és minden magyar testvérünk, kereskedő és iparos, kicsi és nagy: itt megélhessen. Vajjon ezt a célt fogják-e szolgálni a kamarai választások eredményei?

Hexner Béla.

Madgearu a külföldi adósságok fizetési feltételeinek enyhítését kéri Románia hitelezőitől

Bukaresti tudósítónk jelenti: A Curentul szerint Madgearu pénzügyminiszter hosszas telefonbeszélgetést folytatott le Mironescuval, a kormány helyettes miniszterelnökével, akit informált a londoni konferencia eseményeiről és akivel közölte, hogy szerdán visszavonhatatlanul hazautazik az angol fővárosból.

Madgearu Bukarestbe való visszerkezése után azonnal megindítja a tárgyalásokat Románia külföldi hitelezőivel, a külföldi adósságok fizetési feltételeinek újabb megkönnyítése érdekében.

KOLOZSVÁRON VÁLTOZATLAN MARAD AZ ÜZLETEK ZÁRÓRAJA. Az üzletek zárójának a nyári hónapokra történt megváltoztatásával kapcsolatosan a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara az érdekelte kereskedők tudomására hozza, hogy az üzletek új nyári zárójára vonatkozólag Kolozsvárt illetőleg hivatalos helyről még semmiféle értesítés nem érkezett. Értesülésük szerint Kolozsváron a nyári hónapokban is változatlanul marad az üzletek eddigi zárójára.

Kielégítő a júliusi állami inkasszó. Bukaresti tudósítónk jelenti: Az állampénztár inkasszója július hó első felében 720 millió lej volt, amely a pénzügyminiszttert kielégíti. Ha az inkasszó ilyen irányu marad, úgy július hónapban teljes mértékben fedezi a kiadásokat, sőt az állami petróleumjáradékkal még kedvezőbbé válik.

A Kolozsvári Ipartestület ülései. A Kolozsvári Ipartestület mezőgazdasági szakosztálya július 20-án, csütörtökön délután négy órakor közgyűlést tart az Ipartestület helyiségében. Július 20-án este 8 órakor a nyomdász-ipari szakosztály tart közgyűlést. Mindkét közgyűlés tárgya az elnökség és az előjáróság megválasztása. Az Ipartestület órák és ékszer-szakosztálya július 19-én este fél 8 órakor tartja meg közgyűlését, az Ipartestület helyiségében és választja meg a szakosztály elnökségét és előjáróságát.

APRÓHIRDETÉSEK

LEVELEZÉSEK

Nicla én is veled megyek. Sürgönyözz azonnal, mert válaszod itt várom Kvár, Calea Victoriei 31. Ó.

ADÁS-VÉTEL

Takarékbeszédet fogad és aranyfedezettel garantál „Brașoveana” Zálogház Részvénytársaság, Cluj, Victoriei 5.

Ha jó és olcsó könyvet akar a tudomány és irodalom bármely ágából, úgy forduljon bizalommal Keszey Albert könyvkereskedéséhez, Cluj-Kolozsvár, Főter 7.

OKTATÁS

Tanárjelölt javító-, felvételi és érettségi vizsgák előkészítésére tanítványokat vállalna, akár vidéken is kedvezményesen. Szíves érdeklődéseket a kiadóhivataltba „Univers” jelíggel.